ZA VJERU I DOM

LIST NAMIJENJEN KATOLIČKOMU ŽENSKOM OBRAZOVANOM SVIJETU.

IZLAZI MJESEČNO NA DVA ARKA, A CIJENA MU JE NA ČITAVU GODINU 3 K., ZA UČENICE 2 K., KOJA SE UPLAĆUJE I UTUŽUJE U ZAGREBU.

UREĐUJE

LITERARNA SEKCIJA MARIJINE KONGREGACIJE UČITELJICA U ZAGREBU.

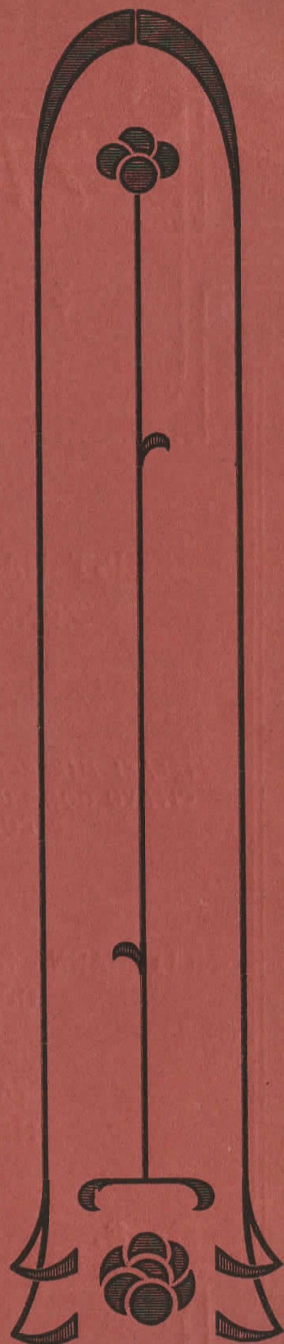
ZA UREDNIŠTVO ODGOVARA

HERMA KÜRSCHNER.

Br. 8. **God. V.**

U ZAGREBU 1912.
TISKARA HRV. KATOL. TISKOVNOG DRUŠTVA.

SADRŽAJ:

ZA VJERU I DOM

LIST NAMIJENJEN KATOLIČKOMU ŽENSKOM OBRAZOVANOM SVIJETU.

BR. 8. ZAGREB, 1. LISTOPADA 1912. GOD. V.

Euharističko slavlje u Beču.

MARIJA MAROŠEVIĆ, učiteljica.

Još nam odjekuju u duši glasovi zvonova, pjesama i klicanja, a divnu sliku poklonstva čovječanstva Božanstvu u presvetoj Euharistiji obavija maglica tamjana, još dršće duša u uspomeni onih željenih dana radosti i slavlja u Beču, što prođoše kao divan rajski san. Ali ostade spomen njihov sladak i bajan kao da je spomen iz raja, kamo smo tek zamalo smjeli unići i zamalo ga samo uživati, da se ondje okrjepimo, osvježimo i onda opet vratimo u običan život u dolinu suza, ali ne kao prognanici nego kao poslanici, kao apostoli Euharističkoga Boga kralja našega.

Neizrecivi su utisci, što ih je ovo Euharističko slavlje ostavilo u našim dušama. Sreću, što smo je proživjeli rado bih podijelila s vama cijenjene čitateljice, ali nedostaje mi za to riječi, preslabo mi je pero.

Glavnije momente ovoga velebnoga kongresa želim predočiti, no bit će tek slaba slika onoga, što je uistinu bilo.

Već tada kad je naše društvance od šestnaest kongreganistica stiglo u Beč, a to je bilo dosta dana prije kongresa, bio je Beč u svečanome ruhu. Veselo i ponosno lepršale su zrakom zastave raznih naroda, a među njima na časnim mjestima bijelo žuta papinska zastava. Čitav je Beč poprimio kršćansko lice: javne i privatne zgrade s trgovinama ko da se odjenuše u svečano kršćansko ruho. Crkve su sve na novo uređene i dostojno urešene.

Beč je neobično oživio. Tisuće i tisuće stranaca sa sviju strana svijeta s kongresnim znakom i znakom svoje narodnosti na prsima potiskivalo se ovih dana širokim bečkim ulicama, koje su za to golemo mnoštvo bile upravo pretijesne. I mi sa kongresnim znakom i hrvatskom trobojnicom prolazile smo između onih tisuća pozdravljajući ih srcem i radujući im se. Ta jedna vjera, jedna ljubav dovedoše nas onamo!

Euharističko slavlje možemo reći, počelo je već svečanim dočekom papinskoga poslanika kardinala van Rossuma. Doček bio je upravo kraljevski i više no kraljevski. Beč, a u njemu naroda svega svijeta dočekaše dostojno poslanika papinskoga. Narodi pokazaše ovdje svoju vjernost i ljubav sv. Stolici Rimskoj.

Uz zvonjavu zvonova svih bečkih crkvî i klicanja mnoštva, što je sačinjavalo nepregledan špalir, prolazila je povorka crkvenih dostojanstvenika s papinskim poslanikom preko Mariahilferstrasse, Babenbergerstrasse, Opernringa do Kärntnerstrasse, gdje ga pozdravio bečki knez-nadbiskup kardinal dr. Franjo K. Nagl i bečki gradonačelnik dr. Josip Neumeyer. Na to je krenuo papinski poslanik u crkvu sv. Stjepana, da se pokloni Presvetome, a iza toga odveze se u kraljevski dvor, gdje je bio gostom Njegova Veličanstva.

Tek drugi dan o podne otvoren je svečanim načinom kongres u rotundi u Prateru.

Dvorana te orijaške građevine, u koju stane do 30.000 ljudi, domala se napunila. Čovjek stao do čovjeka, glava do glave, rame do ramena, kao čvrsti živi zid. Svi su narodi ovdje zastupani u dostojanstvenicima i odličnicima kao i u jednostavnome puku. Umno i priprosto, moćno i slabo, mlado i staro, muško i žensko sve je to jedno u ljubavi prema presvetome Sakramentu. Pobožno raspoloženje vladalo je među prisutnima i sveta sreća provejavala je srca tisućama.

Kad je u dvoranu stupio papinski poslanik, zaori urnebesno klicanje. Pljeskanjem i mahanjem rubčićima pozdravljalo ga je mnoštvo u svim jezicima. Također i članove kraljevske kuće, osobito zamjenika Nj. Veličanstva nadvojvode Petra Ferdinanda, kao i visoke crkvene dostojanstvenike pozdravljalo je mnoštvo vrlo srdačno.

Na uzvišenoj predsjedničkoj estradi pripravljeno je bilo mjesto papinskome poslaniku. Kraj njega s desne i s lijeve strane sjedili su kardinali. Sa strane estrade bila je pratnja papinskoga poslanika, od koje s ponosom i radošću spominjemo dičnoga našeg zemljaka Msgra. dra. Ivana Borkovića. U njemu je tom prigodom sav hrvatski narod osobito počašćen, što spominje i bečki „Reichspost“ u popodnevnom izdanju od 11. IX.: „Mit Recht darf darin eine besondere Auszeichnung für die kroatische Nation erblickt werden.“

Točno u 4 sata uspne se biskup Msgr. Toma L. Heylen na visoku govorničku tribinu, kojoj je s desne strane bilo smješteno poprsje sv. Oca Pape Pija X., a s lijeve poprsje kraljevo. Njemačkim jezikom izreče on svečani govor, kojim je otvorio kongres, a započe ga riječima: „Hvaljen Isus Krist! U ime Njegove Uzoritosti kardinala legata otvaram XXIII. međunarodni Euharistični kongres“. Radost prisutnika ponarasla je za čas na nekoliko stupnjeva. Biskup je govorio zanosno i živo. On kao predsjednik stalnoga odbora za euharističke kongrese dade riječ tajniku bečkoga kneza nadbiskupa konsistorijalnome savjetniku Msgru. Merinskome, da pročita papinsko pismo, a ustadoše u znak počitanja kardinal papinski legat, ostali kardinali, biskupi, članovi dvora i svi prisutni te stojeći saslušaše riječi sv. Oca. Papinsko je pismo pročitano u latinskome i u njemačkome jeziku. Divne očinske riječi Papine djetinjom su odanošću slušali svi prisutni prekidajući ih oduševljen'm odobravanjem i klicanjem papi.

Sad ustade sam papinski legat kardinal Van Rossum. Gromorno, živo klicanje zaorilo je dvoranom, kad se digao sa svoga mjesta i uspinjao na govornicu, kamo ga je dopratio vl. č. o. Kolb isusovac. Neopisivo oduševljenje obuzelo je sva srca.

Ljubav, što su je sabrani u rotundi iskazali papinskome poslaniku zaista je divna zadovoljština za besramne uvrede i napadaje na instituciju papinstva, jer u papinskome poslaniku i zamjeniku svatko je pozdravljao samoga papu. (Nastavit će se).

Prvi internacionalni kongres za kršćanski uzgoj.

BEČ, 8.—11. rujna.

Oko pet stotina osoba, među njima lijepi broj žena, koje se kršćanskim uzgojem bave, i za nj zanimaju našlo se sa svih dijelova svijeta u Beču u vrijeme kada se slavio 23. Euharistički svjetski kongres. U ljepše doba nije se mogao držati prvi internacionalni kongres za kršćanski uzgoj, nego što bijaše, baš ovo euharističko doba. Jedan kongres bio je nezavisan od drugoga, a opet spadaju, da tako reknem, skupa. Krist Gospodin učitelj je svih, koji uzgajaju, uzor njihov. Uzgajatelj koji ne slijedi Krista, koji je jedini put, istina i život, mora zaći na stramputice.

Savez katoličkih učitelja u Austriji preuzeo, a moramo priznati i vrlo lijepo rješio zadaću oko priprave za taj prvi uzgojni kongres. Da je do kongresa došlo zasluga je svjetskoga pedagoškoga kat. saveza, koji je pred dvije godine osnovan po sadanjemu predsjedniku rektoru Hermannu Brücku i još dvojici učitelja. Do sada broji svjetski savez 70.000 članova, medu koje spada i Marijina kongregacija učiteljica u Zagrebu.

Kongres imao je strogo znanstveni karakter. Odbor kongresa bio je sretne ruke, jer je za predavanja predobio muževe, koji se danas broje među kapacitete znanosti. Dosta je da spomenemo da smo čuli kardinala Merciera, nadbiskupa u Mechelnu u Belgiji, koji je godine i godine bio slavni profesor filozofije; zatim člana veli-

*

kaške kuće, dvorskog savjetnika dr. Willmana, osnivača novije didaktike, psihologa Habricha, prelata dr. Giessweina i dr.

U nedelju 7. rujna sakupili se malo ne svi učesnici kongresa u 7 sati uvečer u dvorani kursalona u Stadparku na pozdravnoj večeri. Vidjesmo tu odlične crkvene i svjetske dostojanstvenike, prelate, zastupnike carevinskog vijeća, zastupnika biskupa padovanskoga, sveučilišne profesore, predsjednika svjetskog kat. pedag. saveza rektora Brücka iz Bohuma, koji zastupa 22.000 kat. organiziranih učitelja Njemačke, kraljevske savjetnike, zastupnike kat. štampe, školske nadzornike, ravnatelje učiteljskih škola, učitelje, učiteljice iz Njemačke i Austrije, te nas šestnaest učiteljica kongreganistica iz Hrvatske.

Milo mi je da mogu ovdje zabilježiti da je ta mala četica hrvatskih učiteljica bila od predsjednika kongresnog odbora prijazno pozdravljena, te je i jedna od nas umoljena, da u ime hrv. kat. učiteljica u hrvatskom jeziku pozdravi učesnike kongresa.

Poslije nekoliko koncertnih komada, što ih je izvela salonska kapela Philipp, pozdravio je učesnike predsjednik kongresnog odbora učitelj učiteljske škole Josip Zeif, koji je među ostalim rekao ove lijepe riječi: „Premda učesnici kongresa govore razne jezike, no govor srca nam je samo jedan u ove dane! Svi katolički učitelji, uzgajatelji i profesori osjećaju danas samo jedno u svojim srcima: goruću ljubav Euharističnome Bogu, kojemu konačno treba da vodi svaki uzgoj i koji je uzorom sve izobrazbe".

Iza ovoga slijedili ostali pozdravni govori. Drugi je dan kongres počeo sazivom Duha Sv. u Zavjetnoj crkvi.

U krasnoj dvorani bečke gradske vijećnice sakupili se poslije sv. Mise mnogobrojni učesnici kongresa. Sva mjesta u dvorani i na galerijama zaposjednuta, glava do glave.

Začasni predsjednik kongresa Ferdinand Zdenko knez Lobkovitz čita pozdravni brzojav nadvojvode prijestolonasljednika Franje Ferdinanda: „Pozdravljam najusrdnije Vašu kneževsku visost i sve učesnike kongresa, želim istome od svega srca potpun uspjeh za njegove uzvišene težnje u odgoji katoličkog patriotičkog učiteljstva. Nadvojvoda Franjo."

Oduševljeno odobravanje pratilo je čitanje ovoga brzojava. — Zatim je izabran predsjednikom kongresa rektor Brück. Zahvalivši se na povjerenju, reče među ostalim: Da je nauka katolika jedna — dokazat će u glavnome Euharistički kongres — naš će kongres dokazati, da su svi uvjereni katolici složni u tome, što nauka katoličke vjere zahtijeva u raznim odnosima života. Najuzvišenija je zadaća čovječanstva uzgajanje mladeži i to u pravome katoličkom duhu.

Prva točka dnevnoga reda bila je predavanje člana gospodske kuće, dvorskog savjetnika dr. Willmana: „Zvanje učiteljsko u službi kršćanske istine." Govornik navodi riječi Kristove, koje zapovijedaju naučavati sve narode. Ova zapovijed daje svemu naučavanju smjer. Učitelja nalazimo u sva vremena, a stari mislioci drže naučavanje za dokaz znanja. Ima učitelja u starome istoku; kod klasičnih naroda vidimo učenike i učitelje. Ali duh koji je napunjavao nauku nije prodirao u srce, dok nije Krist donio blagu vijest — Evanđelje. U grčkome se jeziku veli Xerügma „heroldski poziv" ta riječ sadržaje opomenu i zapovijed. Krista naučavati, znači Njemu se posve predati. Kršćanska istina prodire život do dna i obuhvaća ga posvema. O tome veli priča o gorušičnome zrnu. Iz zrna izraslo je drvo, od zapovijedi Učitelja apostolâ, prešlo je pravo naučavanja na Crkvu. Ona je u posjedu kršćanske istine.

Da se mudri Chidher iz Rückertove parabole pokaže, koji se na isto mjesto svakih 500 godina vraća, i svaki put nalazi sve promijenjeno, ovdje bi ipak nešto nepromijenjena našao: kršćanski život i kršćansku nauku. I danas jošte su temelji i traverze nauke kršćanski. Zajednički rade sve kategorije učitelja. Pedagoški leksikon, koji upravo izlazi kod Herdera u Freiburgu in Breisgau pokazuje nam sve katoličke učenjake i učitelje. Jezgra učiteljskoga zvanja jest duhovni stalež, a kršćansko učiteljstvo s njime naučava jedinstvenu nauku. Jezgra pak škole jest vjeronauk. Govornik nadalje karakteristično crta one elemente u Franceskoj i drugim zemljama, koje potječu od tajnih udruženja, a idu za time, da školi oduzmu kršćanski značaj. Upozoruje, da već opažaju plodove toga „čudnovatoga sina kaosa", duha slobodnog zidarstva, i radikalni pristaše demagogije.

Kao ustuk tome treba složno i jedinstveno stajati u službi božanskih ideala. Učiteljsko zvanje proizišlo je iz kršćanske istine, glas njezin nije još nikako zanijemio, a u ovim svečanim danima dopire još jasnije do nas.

Predavatelj dovršio je svoj govor kratkim pozdravom u materinskom jeziku katoličke Crkve, u pravom internacionalnom jeziku latinskome.

Drugo predavanje držala je nadstojnica zavoda u Münchenu, gđa. Ana Weigl o: „Osebujnosti ženske izobrazbe po naravi, povijesti i objavi." — Predavanje ovo bilo je vrlo zanimivo. Razlika među mužem i ženom, dokazana je točno na temelju naravi, povijesti i objave. Objašnjuje tu razliku točno u pogledu psihološkome i psihičkome. Naglašuje naime opetovano, da se tu radi samo o razlici u osebujnostima, a nipošto o razlici u vrijednosti.

Razlika među mužem i ženom osobito se jasno ističe u jače razvijenome čuvstvu kod žene, zato je i žena podesnija za kršćansku caritas, nego muž. U objavi je konačno jasno riješeno pitanje, koje stajalište ima žena zauzeti. Muž i žena imadu se nadopunjivati, a ipak u tome pogledu ne postoji za ženu nikakav „moraš". I neudata žena može živjeti životom punim vrijednosti, bogatim na usreći-

vanju drugih, a to je jedino zasluga katoličke Crkve, koja djevičanstvo vrlo cijeni. Ove razlike u osebujnostima valja kod uzgajanja na umu imati. Koedukacija smjela bi se najviše do 11. god. pripustiti. Od onda ima se tijek izobrazbe, kao i naučna osnova i metoda razlikovati od one za dječaka. Kod izbora staleža neka se djevojka upozori na Karitativna i uzgojna zvanja. Nikada se ne smije u uzgoju zaboraviti na najnaravnije sposobnosti: majke i kućanice. To se postizava najbolje u ženskim školama, gdje se uz tri glavna predmeta: nauke o uzgoju, kućanstva i nauke o kulturi podaje druga opća izobrazba u praktičnoj neprisiljenoj formi. Ova zadaća ženskih škola zahtijeva sama po sebi, da se po mogućnosti djevojke uzgajaju obiteljski. Takav zavod posjeduje predavačica u München-Harlachingu, u kojemu se djevojke uzgajaju kao u obitelji, a da se to što bolje omogući primaju se gojenice u vrlo ograničenome broju. Zaključuje svoje predavanje riječima: „Mislim da smijem ustvrditi, da nam izobrazba djevojaka temeljena na ovim načelima daje ono, što svaki narod za svoju budućnost želi: vrijedne, kršćanske žene i majke!"

Kod sjednice poslije podne pročitano je najprije pismo bečkog kardinala Nagla, u kojem saopćuje blagoslov sv. Oca kongresu i njegovome nastojanju, a poslije toga slijedilo je predavanje nadučitelja učiteljske škole u Xantenu na Rajni Habricha: Eksperimenat i spekulacija u pedagoškoj psihologiji.

Svoje predavanje izvodi po prilici ovako: Psihologija je zapravo temelj pedagogike. Tko poučava mora moć spoznaje, a tko uzgaja mora moć volje u čovjeka poznati, da prema njihovoj osebujnosti i razvoju na njih djelovati može. Većim djelom individualistička pedagogika 18. i 19. stoljeća morala je psihologiju kao temelj pedagogike to više cijeniti, jer se po njenome shvaćanju sastojala zadaća pedagogije u uzgajanju individuuma.

Na psihološki studij utjecalo je ne u maloj mjeri uvođenje eksperimenata. Psihološki se eksperimenti protezali osobito na one grane psihologije, koje su važne za uzgajanje i poučavanje kao: pamćenje, pažljivost, ili na pojedine zadaće poučavanja: računstvo, pravopis, risanje. Odatle proizlazi iz eksperimentalne psihologije, eksperimentalna pedagogika i didaktika.

U jednu su ruku gledali u eksperimentalnome istraživanju orijaški napredak, koji će eksaktnom mjerom i brojem riješiti pitanja duševnoga života; u drugu se ruku eksperimentalno istraživanje posvema otklanjalo, jer da je nemoguće duhovne veličine: razum, znanje, krepost, mjerom, brojem i vagom označiti. Ni one prevelike nade, a ni ovo posvemašno otklanjanje nije opravdano. Malo iza toga, što je u Leipzigu Wundt utemeljio labolatorium za eksperimentalnu psihologiju utemeljio je u Löwenu sam kardinal Mercier takov laboratorium.

Predavač razlaže, da eksperimenat nije drugo, nego proširenje iskustva, pa zato, kao i ovome nužno je razmišljanje. Eksperimenat sam ne može osnovati novu psihologiju, on može samo niže strane duše obuhvaćati, može se upotrebiti kao sredstvo istraživanja pored promatranja, no nikako ne može sazidati novu psihologiju.

Napose manjkaju u eksperimentalnoj psihologiji momenti, koje Willman u drugome ljetopisu društva za kršćansku pedagogiku označuje nužnima za pedagošku psihologiju, a to su: razlika između spoznavanja sjetilnog i duhovnog, između težnjâ sjetilnih i duhovnih te sloboda volje. Napose uzgojna svrha — do koje je sve — sasvim izmiče eksperimentu. Ignoriranje slobodne volje, na koje nailazimo kod eksperimentalnih psihologa i pedagoga, čini uzgoj u krepostima i osobnosti nemogućim.

Pa zato logički nema eksperimentalne didaktike i pedagogike, kao što nema eksperimentalne stilistike, poetike, ili nauke o harmoniji i kompoziciji.

Stoga valja eksperimentalnu psihologiju, didaktiku, a navlastito pedagogiku kao potpuno novu znanost ukratko otkloniti. Sam pak eksporimenat kao sredstvo istraživanja valja priznati i gojiti ga. Uostalom prilike vremena traže mnogo važnijih stvari od pedagoga, negoli je gojenje eksperimetalnog istraživanja. Društvo pak za kršćansku pedagogiku bavi se eksperimentalnim istraživanjima, osobito u Bavarskoj, kako o tome izvješćuje ljetopis toga društva.

(Nastavit će se).

III. skupština delegatkinja internacionalne lige kat. ženskih udruženja.

BEČ, 8.—10. rujna.

S bliza i daleka, gotovo iz svih država Evrope, da i tamo s one strane Oceana došle zastupnice katoličkih ženskih udruženja u Beč, da s ozbiljnošću dogovaraju o velikim dužnostima, na svome širokome polju, da dadu i prime pobude za proširenje i intenzivnost svoga rada. Hoće da se međusobno same na novo oduševe, za svete ciljeve, da se međusobnim primjerom ohrabre i ojačaju za rad, često vrlo težak, ali uvijek blagotvoran.

Premda je često trud, po čovječjem prosuđivanju uzaludan, ne manjka na pobudnim rezultatima. Takav je rezultat ostvaranje Internacionalne lige kat. ženskih društava, — koja je slijedeći poziv 500.000 članova brojećoj Ligue patriotique des Françaises — u kolovozu 1910. u Bruselju osnovana. Drugi put sastale se delegatkinje u lipnju 1911. u Madridu. Cilj i zadaća lige jest u kratko rečeno:

Moći zla u svijetu suprotstaviti moć dobra. Sredstva i putovi do toga cilja prepuštaju se pojedinoj od udruženih organizacija, jer autonomija pojedinih udruga ostaje pripojenjem ligi netaknuta. Potrebno je doduše zajedničko djelovanje, bilo trajno ili samo časovito, da se željeni cilj postigne, a često opet valja da jedna organizacija od druge uči, jedna drugu oduševljava za intenzivan rad. Neprocjenivo je pak čuvstvo, što ga imadu udružena društva: Mi ne stojimo osamljene u boju za svetu katoličku stvar i ne idemo za varavim prikazama. Jer ono što mi postići želimo, postiglo je ovo ili ono žensko društvo, a što se nama čini nesavladivim, naše su sestre u ovoj ili onoj zemlji već nadvladale. Što je njima bilo moguće bit će moguće i nama, ta mi se borimo pod istom zastavom: zastavom katoličke vjere.

Poslije svečane sv. Mise, koju je čitao zastupnik sv. Oca Monsgr. profesor Speiser, održana je sjednica delegatkinja ovih zemalja: Austro-Ugarske, Njemačke, Franceske, Engleske, Belgije, Španije, Portugalske, Italije, Švicarske, Ruske Poljske, Luksenburga, Holandije, Argentinije, Bostona, Brazilije, Kanade, Uraguáya i internacionalnog udruženja za zaštitu djevojaka.

Sadanja predsjednica lige grofica Zichy-Meternich otvara sjednicu, koja nije bila javna, već samo za delegatkinje, pozdravlja papinskoga delegata i prisutne, te čita brzojav, u kojemu pozdravlja sv. Oca riječima punim smjernog poklona, zahvale i srdačne odanosti.

Tek u nedjelju 8. rujna poslije podne bila je prva javna skupština. Visoka protektorica ove internacionalne skupštine, nadvojvotkinja Marija Terezija, kao i nadvojvotkinja Marija Annunziata prisustvovale su skupštini, na kojoj se vidjevalo osim 80 delegatkinja, mnogobrojne gospođe i gospoda bečkog, berlinskog, pariškog, kölnskog i rimskog društva, te mnogo crkvenih dostojanstvenika iz raznih gradova i zemalja. Govori se držali svi u franceskome jeziku, osim referata bečke učiteljice gđice Tomiček.

Najprije pozdravlja prisutne predsjednica grofica Zichy-Metternich, a poslije nje pozdravlja grofica Gerta Walterskirchen sa svoje strane srdačno prisutne ovako: „Vi sve, moje gospođe, koje ste sa sjevera i juga, s istoka i zapada, ovamo pohrlile, došle ste da pružite ruke, i sjedinite srca, kao kćeri j e d n e majke, naše katoličke Crkve.“ Osvrčući se na prošli rad lige, crta u glavnome program ovogodišnjeg zasjedanja: Boj proti svjetskome duhu i protivjerstvu, koje je zavladalo društvom ljudskim u svim granama. „Bog je središte cijeloga života, kao što je sunce središte sunčanog sustava. Uzmite sunce, gasnu sve zvijezde, oduzmite vjeru u Boga, i ruše se sve socijalne vrijednosti! Kao odane kćeri Crkve, koja čuva riječi života vječnoga, znademo, da preporod, o kome nastojimo, ne može se oživotvoriti bez vjere ... Ne zaboravimo nikad, moje gospođe, da smo mi žene, koje sačinjavamo polovinu roda čovječanskoga, majke budućih generacija, da smo mi žene od vajkada zaštitnice ćudoređa, čuvarice svete vatre na domaćem ognjištu i da će muževi budućnosti takovi biti, kako mi mladež odgojimo. Kod ispunjivanja ove zadaće imademo mi katoličke žene uzvišeni primjer bezgrješno začete Djevice, koju je Bog udostojao časti, da bude uzgajateljica Njegovog Sina.“ Govornica naglašuje vrijednost udruživanja i značenje uzajamnog rada istomišljenih sila i završuje: „Dignimo visoko stijeg naš, sveti križ! ... Kupimo se oko toga stijega za uzajamni rad! ... Stojimo u predvečerju 23. Euharističkoga svjetskoga kongresa, ovoj najvećoj manifestaciji katoličkoga života. Rečeno je jednom: Dobili smo sv. Euharistiju, da svi budemo jedno po želji božanskoga našega Gospodina i učitelja. Sloga i mir — mir, koji proizlazi iz sv. Euharistije, — neka budu zvijezde, koje sjaju nad našim radom!“

Kada se sleglo burno odobravanje, koje je ove tako katoličkim duhom prožete riječi pratilo, dobila je riječ: bar. Nicaise, zastupnica kršćanske ženske udruge u Bruselju. Ona je imala zadaću, da po programu ustanovljenome prošle godine u Madridu, govori o protuvjerskim strujama našega doba, osobito o slobodnome zidarstvu. Svoju je zadaću riješila u preciznoj, izvrsno orijentirajućoj formi. Ona je dokazala da je dužnost katoličkih žena da se upute u ciljeve slobodnog zidarstva, da neprijatelja upoznadu i da se to sigurnije proti njemu uzmognu boriti. Dosta dugo vremena smatrala se loža kao nešto bizarna, nezanimiva, po sebi neškodljiva, ma da su već od sredine 18. stoljeća petorica papa uzdigli svoj glas da opominju. Tek god. 1884. poslije enciklike Leona XIII. „Humanum genus,“ u kojoj opominje: „Skinite slobodoumnome zidarstvu krinku, pokažite ga takovim, kakovo uistinu jest,“ počela je protuakcija, i to ponajprije proučavanjem bića i težnja lože. Prije dvanaest godina ustrojila se u Franceskoj prva antiframasunska liga, kojoj je dosta brzo uspjelo da otkrije brižno čuvane „tajne“ slobodnog zidarstva. Ova je liga sakupila veliku množinu slobodnozidarskih spisa i imena od 36.000 slobodnih zidara. Ona radi na svaki način neumorno o prosvjetljivanju puka, te da poslovanje „braće“ slob. zidara otkrije i od njega očuva. Na istome polju radi u Franceskoj i savez „Jeanne d' Arc,“ koji izdaje antiframasunski list „La Bastille.“ Primjer Franceske slijedila je Belgija, i već se uspješno borila proti loži, koji su protuvjerski i anarhistički ciljevi danas poznati svakome belgijskom katoliku.

Da katoličke žene u tome boju ne smiju zaostati slijedi već i odatle, što sami slobodni zidari veliku važnost sa svoje strane polažu u suradnju žene. Ne jedamput su izjavili, da će biti nemoguće postići trajan uspjeh bez pomoći žene. Katolička žena treba dakle da ima budno oko, da se ne da lažljivima prikazivanjima predobiti, da

svoje sinove i kćeri ne upozori na neprijatelja. Za sada pripada u cjelosti malo žena ložama, ali se nastoji da se pod izlikom „humanitarnih“ poduzeća osigura njihova suradnja, a da one same toga ne opaze. U tim slučajevima neka se čuje glas žene, koja znade i progleda izliku.

Gospodin Brifant (Bruselj), sjajan govornik i izvrstan poznavalac slobodne zidarije, nadopunjuje referat bar. Nicaise statističkim podacima i naglasuje energički potrebu boja proti slobodno zidarskoj pogibli. U diskusiji potakla se misao, da se svakoj ženskoj udruzi intern. lige imenuje po jedna tajnica specialno za to, da proučava ovo pitanje i do slijedeće skupštine delegatkinja dade novi materijal.

Sada je slijedio referat o kazalištu, koji je držala gđica Loygorri (Madrid). Referentica izvodi, da je dužnost žene da nastoji oko pročišćivanja kazališnog repertoira od svih frivolnih i nećudorednih komada, te da je u moći žene uplivati na ravnatelje kazališta i autore, da nećudoredne predstave budu sve rjeđe i konačno nestanu sasvim iz repertoira. Zato je potrebna jednodušna akcija velike grupe žena, neumorna energija jednog ženskog udruženja. Žene u Uraguayu već su to postigle, da se komadi, koje one označe da nijesu bez prigovora, ne posjećuju, a onda više ne prikazuju; slično su uspjele i žene u Parizu i Madridu. Apelom na ženska udruženja sviju zemalja, neka se slože u energičnu obranu proti štetnome uplivu kazališta, zaključuje govornica referat, iza kojega slijedi živahna diskusija. U cijelosti su delegatkinje mnijenja, da svaka pojedina žena može u tome pogledu blagotvorno djelovati, ako ima hrabrosti i energije otvoreno odsuditi nećudoredne komade, i eventualno ostentativno ostaviti kazalište, ako vidi, da je komad drukčiji, nego što je očekivala.

Na to slijedi, pomno promišljeni i izrađeni referat bar. Montenach, predsjednice „Internacionalne zaštite djevojaka“ o nećudorednosti današnje mode. Ima vrsta toilette, koja nije dostojna kršćanske žene; religiozni, moralni, socialni i ekonomski razlozi sile nas da zauzmemo stanovište proti takovim toiletama. Već kod djeteta počinje tiranija mode, ako je majka tako nerazborita, da joj se podvrgava. U školi već gledaju te moderne lutkice, da jedna drugu na eleganciji preteče. Roditelji i učitelji treba da bdiju nad time, da se pri odijevanju djece uzme u obzir, ukus i prikladnost.

Ovime se nipošto ne misli raditi u prilog neukusa, nasuprot, neka djevojčice već za rana vježbaju svoj ukus po načelima prave estetike. Kao u školu, tako neka se moda ne uvlači u crkvu i društveni život. Dužnost je žena, koje djeluju u Karitativnim društvima, da dobrim primjerom prednjače i svojim sestrama dokažu, da se gospodstvo mode ima skinuti, čim nije u skladu s našim načelima. Bilo bi za željeti da i katolička muška društva pomažu žene u boju proti modi propagatorskim sredstvima, kojima oni raspolažu. Isto tako bi

i kat. novinstvo moglo na tome polju pomagati uspješno time, da svoje modne izvještaje ne uvrštuje bez izbora, nego pri tome pazi na sud kat. žena. Žene neka pri tome misle o osnutku vlastitog, neodvisnog modnog lista. Pri koncu traži bar. Montenach od kat. ženskih društava, da se brinu za uzdržavanje narodne nošnje, da predusretnu uvlačenju gradske mode u pučanstvo sela. — Ovaj poziv bar. Montenach, doviknuli bismo i našim ženama, možda je potrebniji nego igdje drugdje. Lijepu i slikovitu narodnu nošnju naše seljakinje zamjenjuje često odjelo upravo užasna neukusa, nesklada boja, a mjesto finoga crteža naših narodnih uzoraka, nakaze raznih oblika

(Nastavit će se).

Žene u Evanđeljima.

Serafia Veronika.

Kada se Isus iz Geraze, gdje je opsjednutoga od đavla, oslobodio, vraćao prema Kafarmaumu, bude pozdravljen srdačno od mnoštva, koje je na Nj željno čekalo. Među tim mnoštvom bio je predstojnik sinangoge Jair, koji je javno Isusa zamolio, da mu oživi kćer Tabitu, što je Isus doista i učinio. Na putu, kad je Isus išao k Jairu, pristupila je k Isusu žena, koja je 12 godina bolovala od krvotoka i dotakla se puna žive vjere skuta Isusove haljine, da zadobije ozdravljenje.

Valja nam tu ženu izbliže promotriti, jer će i ona kao i dosele spomenute žene davati lijep primjer kršćanskim ženama.

Ta žena potjecala je iz grada Cesareje Filipove, koji se prije zvao Paneja, a sada je maleno mjestance od kojih 150 kuća. O njoj nam sveto Pismo ništa drugo ne veli, nego da se dotakla skuta Isusovih i ozdravila od svoje bolesti. Kako se vidi, bila je poganka i zvala se Serafija. Predaja nam pripovijeda da je ta Serafija bila i ona žena, koja je Isusu na njegovom križnom putu pružila rubac, da si otare znojno i krvavo lice, i zove je Veronika. Prema tome imade dva imena: Serafija i Veronika. Radi lakšega prijegleda zvat ćemo je Serafija, kad se bude radilo o njezinome čudesnom ozdravljenju, a Veronika kad je Isusu ponudila rubac.

Čudo ozdravljenja Serafije pripovijeda sveto Pismo ovako: „I bješe neka žena bolesna od tečenja krvi dvanaest godina, koja je potrošila na liječnike sav svoj imutak, i nijedan je nije mogao izliječiti; pristupivši sastrag i dotače se skuta od haljine njegove; i odmah stade tečenje krvi njezine. I reče Isus: Tko je to, koji me se

dotakao? A kad reče Petar, i koji bijahu s njime: Učitelju narod te opkolio i turka te, a ti kažeš: Tko me se dotakao? I reče Isus: Netko me se dotakao: jer ja znam da sila iziđe iz mene. A kad vidje žena, da se nije sakrila pristupi dršćući, i pade pred noge njegove, i kaza mu pred svim narodom za što ga se dotače i kako odmah ozdravi. A on joj reče: Kćeri, vjera tvoja učini te zdravom, idi u miru."

Serafija potrošila je čitav svoj imutak za zdravlje i badava. Odlučila je na koncu potražiti zdravlje u liječnika Isusa Krista, za koga je čula, da je tolikim i tolikim pomogao u njihovim nevoljama i bolestima.

Serafija vjerovala je u Božanskog Spasitelja, jer inače ne bi se bila dala na tako dalek i za nju vrlo tegotan put. Za njezinu vjeru svjedoči sam Božanski Spasitelj veleći: „Kćeri, vjera tvoja učini te zdravom!" Da se čvrsto uzdala u dobrotu Spasiteljevu, vidi se iz toga, što se ona, premda poganka utekla Spasitelju, da joj pomogne u njezinoj teškoj bolesti. Vjera i ufanje njezino učinili su, da je čudom ozdravila.

Govoreći ovdje, o bolesti Serafije, valja nam nekoliko riječi progovoriti za pouku i utjehu svima, napose onima, kojih bolest bije. Bolesti je vazda bilo i bit će ih. Istina, danas se čovječanstvo osobito napreže, ne bi li kako smanjili bolesti. Međutim o smanjenju bolesti ne može se govoriti. Šta više, danas imade i takovih bolesti, koje su prije bile malo ili ništa poznate. Amo svakako u prvome redu idu bolesti živčevlja, koje naoko ako i ne izgleđu strašno, svakako su prave bolesti. Ta bolest živčevlja tako je zarazila današnji kulturni svijet, da je mnogi nazivlju modernom bolešću.

Bolest je pojava, koju ne mogu pravo razumjeti oni, koji nemaju vjere, a kamo da bi je mogli strpljivo podnositi. U svijetlu vjere bolest nam postaje razumljiva, što više utješna i spasonosna pojava. Bolest posljedica je istočnog grijeha — grijeha čitavog čovječanstva, jer je sve čovječanstvo sagriješilo u Adamu u glavi svojoj. Mislim da je i suvišno spominjati kršćanima, da su od istočnog grijeha izuzeti Isus Krist koji je Bog i čovjek, no začet kao što se ne začinju drugi ljudi — i Bl. Djevica Marija. Imade li to kršćanin na pameti, tad mu bolest ne će biti nerazumljiva i podnosit će je strpljivo, to više, što svaki čovjek imade trpjeti šta i za svoje lične grijehe. A ipak, koliko i koliko puta mnogi kršćanin ili kršćanka ludo govore: Pa šta sam učinila, da me ovo ili ono stiglo. Svi, koji tako govore, neka zavire barem malo u svoju dušu, pa će naći doista mnogo toga, za što bi trebali i još malo drugačije trpjeti. Bolest i uopće nevolja treba da budu kršćanima učiteljice, kako je grijeh veliko zlo u očima našega Stvoritelja. Bolesti mnogi imadu zahvaliti svoje vječno spasenje, jer da nijesu bili bolesni, propali bi bili za uvijek. Zar nije dakle za njih bolest bila sreća. Zar nije bolest golemi ustuk protiv strasti i pohota? Zar ne donosi bolest trpljivo radi Boga podnesena vječnu krunu?

Tko sve to uvaži, gledat će bolest na sasvim druge naočale, nego je gleda nevjerni svijet.

Ako je tome tako, onda se nije vrijedno brinuti za zdravlje, šta više smijemo na se od svoje ruke kakvu bolest navući — rekao bi nerazborit čovjek.

Naša je sveta dužnost da se brinemo i za svoje tjelesno zdravlje, kako nam to zapovijeda peta zapovijed Božja. Skrb za zdravlje vidimo na Serafiji, koja je čitav svoj imutak potrošila za liječnike, a poradi te skrbi nije je prekorio Božanski Spasitelj. Pače sv. Pismo nam nalaže da poštujemo liječnike, jer su oni od Boga nam dani za naše dobro.

Čuvati valja zdravlje, a kad se naruši, treba tražiti pomoći od liječnika, a ne u kojekakvih nadriliječnika, vrača i vračarica.

Kršćanin potražit će liječnika, ali će se usrdnom molitvom utjecati i Bogu, koji i danas pozivlje k sebi osobito one, koji su opterećeni, bolesni, da ih utješi, da im pomogne. Isus Krist, koji je izliječio nebrojene od svakojakih bolesti, liječi i danas osobito na zagovor svoje Majke Bl. Dj. Marije, kako to osobito biva u Lourdes-u. „Gdje je tvoja vjera? Budi postojan i ustraj! Gospod će doći i izliječit će te."

Međutim valja i to reći, da mnogi ne će biti čudom ozdravljen, jer to mu ne bi bilo na korist, na njegovo spasenje, a na koncu i umrijeti valja, a opet redovito se ne može umrijeti kao da se ide na počinak već uz bol i bolesti. A to i je dobro za nas grješnike, da tako ne zaboravimo na drugi svijet i da još na ovome svijetu zadovoljimo pravdi Božjoj za svoje grijehe.

Pomoć u bolestima dobivamo u dragoga Boga molitvom, pa osobito svetim sakramentima: Pokore i Pričesti. Zato tko hoće da bolest strpljivo, pače i rado podnosi, treba mu se češće ispovijedati i često se ako mu je moguće i svaki dan pričeščivati. A imade i jedan poseban sv. sakramenat određen za teško bolesne. Taj se sakramenat zove: Zadnja pomast. Zove se zato zadnja, jer se u bolesti čovjek maže po zadnji put svetim uljem, dok je već prije bio sv. uljem pomazan na svetom krstu i svetoj potvrdi, a ne zove se zato zadnja kao da bi poslije toga morao čovjek umrijeti. Zadnja pomast pomaže ne samo duši, što briše ostatke grijeha i grijehe uz pokajanje, što dušu krijepi protiv napasti i t. d., već pomaže i tijelu: donoseći polakšicu a i zdravlje, ako je to volja Gospoda i korisno po naše spasenje.

Kako je pak žalosno, kad se kršćani boje primiti zadnju Pomast, što osobito biva po gradovima, jer da donosi smrt. Kako je malo

znanja, kako malo vjere u ovakih ljudi. Ali reći će tko takog kova: „a zašto mnogi umiru, koji prime zadnju pomast.“ Zato umiru ponajprije, jer umrijeti valja. Da su pak mnogi ozdravili baš uslijed primitka sv. zadnje Pomasti ima mnogo slučajeva. A misliti da se mazanjem svetog ulja i molitvom svećenika prouzrokuje smrt tako je glupo, da bi se takog mišljenja morao čovjek upravo stidjeti. Da pak u gradu većinom svi umru, koji primu zadnju pomast, sasvim je razumljivo i posve u redu, jer se svećenik onda zove, kada je duša, što no riječ, već u grlu.

Kršćanin u bolesti primit će svetu Pomast u pravo vrijeme, dok je još potpuno pri svijesti, i gledat će u zadnjoj Pomasti okrjepu, utjehu pomoć i za dušu i za tijelo, za ovaj i za onaj svijet. Kašto se Serafija obratila na Isusa u svojoj bolesti, tako se i nama valja obraćati na Isusa.

Serafiju resile su kreposti p o n i z n o s t i i č e d n o s t i. Ona naime hoće, da se među mnoštvom, koje Isusa opkoljivalo, neviđena dotakne samo skuta haljine Isusove. I tako opet i opet susrećemo krepost poniznosti, u kojoj nam se valja vježbati. Ovdje spomenut ćemo samo, kako nam je poniznost potrebna, hoćemo li da svojim molitvama što isprosimo u Gospoda Boga. Lijepo veli sv. Laurencij Justinian: „P o n i z n o s t i l j u b a v d v a s u d u h o v n a k r i l a m o l i t v e n a k o j i m a d o p i r e u n u t r i n j u n e b e s k e d v o r a n e.“

Serafija izliječena od Božanskog liječnika ne pokaza se nezahvalnom, kao ono devet ozdrazvljenih židovskih gubavaca, već je svoju zahvalnost očitovala na mjestu svog ozdravljenja, kako se to vidi iz riječi: „Pade pred noge njegove i kaza mu pred svim narodom zašto ga se dotače i kako odmah ozdravi.“ Kako je poslije pokazivala Veronika zahvalnost pripovijeda nam predaja.

Pošto bje Veronika ozdravljena pridruži se onim pobožnim ženama, koje se brinule za tjelesne potrebe Isusa i njegovih apostola. Na zadnjem Isusovom zemskom putu na Kalvariju pratila ga među ostalim ženama i Veronika. Puna srčanosti i ljubavi pristupila je Isusu i pružila mu rubac da s njime otare znojno i krvavo lice. Za nagradu ostalo je Isusovo lice otisnuto na rupcu. Bijesu židova uklonila se pošavši sa Marijom, Martom i Lazarom u Francesku. Poslije povratila se u Palestinu i povukla se u Cesareju, gdje i umrla. U Cesariji dala je podići na uspomenu čuda, što ga Isus na njoj učinio kip od mjedi na mramornome postamentu, koji je prikazivao Spasitelja, koji pruža ruku i podiže ženu, koja pred njim kleči. Doista opet jedan znak Veronikine zahvalnosti. Kako je to djelo bilo milo Spasitelju, pokazao je novim čudesima, koja se događala na tome mjestu. Unaokolo tog spomenika, kako izvješćuje Teofilakt, raste bilje na čitavome istoku nepoznato.

Poput Veronike treba da i mi svi gojimo u svojoj duši krepost zahvalnosti. Nezahvalnost tako je ogavna opačina, da su je već pogani najoštrijim izrazima žigosali, da i ne spominjemo sv. Pisma i svetih Otaca. Ali, dok ljudi iskazuju zahvalnost za primljena dobročinstva jedan drugome, događa se, na žalost, da kršćanske duše znadu biti vrlo nezahvalne prama Gospodu Bogu, od koga nam je sve, što jesmo i što imamo. A kako da se pokažemo zahvalni Gospodu? Ljubimo ga, a ljubav je domišljata, pa ćemo naći stotinu načina. Nada sve vjerno vršimo Njegove i svete Crkve zapovijedi privatno i javno. Da upoznamo samilosno srce Veronike, prenesimo se duhom u davno doba u grad Jerusolim i gledajmo duševnim očima prizor, koji se događa. Isus opterećen teškim križem stupa prema brdu Kalvariji, da prinese krvnu žrtvu za grijehe svijeta. Spasitelj sav je krvav, jedva hoda, na svakome koraku kleca; rulja židova pogrđuje ga, jednom riječju na Isusu ispunilo se proroštvo, koje glasi: „O vi svi, koji prolazite putem, stanite i vidite, da li ima bola, ko što je moj bol.“ Ali Isus našao je malo sućuti, a na čast je ženama, što sveto Pismo spominje upravo žene, koje su s njim sučustvovale i plakale. Među tima ženama bila je i Veronika, za koju kaže predaja, kako već spomenusmo, da je Isusu pružila rubac, da si otare znojno i krvavo lice. Nije se zadovoljila samo plačem, već i djelom zaista junačkim očituje svoju sućut. Velimo, da je učinila djelo junačko, jer je tada bila u židova stroga zabrana pokazivati sućut prema osuđenicima, a još stroža zabrana bijaše u Rimljana, koji su bili isvršitelji smrtne osude na Isusu izrečene po velikome vijeću.

Poput Veronike, kršćanske žene, pokazujte sućut prema Isusu samome, a onda prema njegovoj braći. Prema Isusu kršćanka pokazuje sućut, osobito pobožnošću sv. križnog puta. Istina pobožnost križnog puta vrše mnoge, ali to osobito biva za vrijeme korizme, izvan pak tog vremena vrši se ta spasonosna pobožnost mnogo rjeđe.

Presveti Oltarski Sakramenat je nekrvna žrtva novoga zavjeta, koja nas vazda ima sjećati na krvnu žrtvu, što je Isus prikaza na drvu križa. Prema tome, pobožnošću prema presvetom Oltarskom sakramentu iskazuje se osobito počitanje Isusu Kristu na križu.

Nadalje štovanjem slika i kipova, što predočuju Isusa u njegovom bolu i smrti na križu, očituje se sućut k Isusu. Obzirom na raspelo lijepo veli biskup Keppler: „Kakove sve tihe propovijedi drži dolično Raspelo u krugu obitelji, koje srca još kršćanski osjećaju; kako ozbiljno promatra sreću i veselje, kako blago i utješljivo nesreću obitelji! Sa svog tihog mjestanca, po riječima propovijednika Stiegele-a, Raspelo je propovijednik ćudorednosti, tihi opominjač. Ono je vjeran kućni prijatelj, svjedok svega, što se u kući zbiva, od zore rane do noći i kroz noć. Dani i tjedni prolaze, godine se mijenjaju, ali Raspelo je vazda među vama; ono gleda kako se razvijaju vaša djeca, a mrtvaci

iznose iz kuće; sada promatra vesela lica, sada suzne oči k njemu uzdignute. A kako je tek Raspelo jedino pravi tješitelj! Tu je siromašna kuća, koju odasvuda bije nevolja ali u njoj ipak čedno Raspelo. Onaj na njemu gore još je siromašniji."

Posredno iskazujemo sućut Isusu, kada sučustvujemo s našim bližnjima, napose s bolesnicima. Za njegu bolesnika imaju upravo žene samilosno srce i vješte ruke. Zato neka ne bude u kućama kršćanskim najmljenih dvoriteljica bolesnih, dok imade tko u kući, tko može dvoriti. Na to dvorenje bolesnika neka nas u prvome redu potiče ljubav prema Isusu A imade redova napose ženskih, koje se bave dvorenjem bolesnika, kaošto su to na pr. u nas milosrdne sestre, sestre sv. Križa i druge. Teško je to zvanje, ali koju Bog pozove u to zvanje, neka se odmah odazove svim srcem, ta časno je Isusa dvoriti u osobama siromaha i bolesnika. Zahvalnost i sućut Veronike neka budu i naše vjerne pratilice na trnovitome putu ovoga života.

Pedagog.

Olesja.

Iz malo-ruskog, ZORA HEGEDÜS.

Nije tome davno, što su Turci i Tatari napali Ukrajinu, a hetmani ukrajinski sa svojim kozacima borili se s neprijateljem. Bilo tada u Kolinju maleno seoce, odasvud okruženo šumom. U njem boravili seljaci. Da ne bi Tatara, ne bi bilo žiće loše. Ovi često napadali, palili, oštećivali sela. Staro ubijali, a mlado odvezli sa sobom u roblje i prodavali Turcima. Na tisuće takovih nesretnika ostavljalo Ukrajinu. U samoći tog seoca, koje je Bog štitio, stajala je nevelika koliba u sjeni voćnjaka, u kome bijahu smještene košnice s pčelama.

U toj kolibi živio je stari djed — Danielo. I on je nekoć bio kozakom, vojevao, jednom bio zarobljen, ali se iz ropstva oslobodio. Sada je boravio tuj gojeći pčele. Žena mu davno umrla. On uze k sebi dvoje siročadi djevojčicu — Olesju i dječaka Mihaljka. Olesji bilo je tada 16 godina. Starac bio je sretan s tom djecom, a i oni s njime. Ljubili ga i veselilo ih, kad im je starac pričao svoje doživljaje, o Sičima, o kozacima, a i o turskom i tatarskom ropstvu, bilo sjedeći u pčelinjaku, oko ulja ili popravljajući grablje i slično. I Mihaljko je što majstorovao, a Olesja šila.

Sunce sja, ptičice cvrkuću, pčele zuju a Mihaljko će: „Pričajte djede o turskom ropstvu!"

Djed će mu: „Ta ja vam već pričah, ti ne znaš?" — Tad Olesja i Mihaljko: „Još jednom djede, mi tako ljubimo slušati." I starac počne pripovijedati, a djeca ga slušaju ne snimiv očiju s njega. Olesja nagnu crnkastu glavicu na ruku, a Mihaljko sjedi i sluša.

Djed priča o svom ropstvu u Turaka.

„Tri godine bijah prikovan na jednome mjestu. Prikovaše nas u čamcu uz vesla a naša leđa krvariše od udaraca."

„Sve bih pobio! Uništio bih cijelo pleme Tatara i Turaka" stiskajući pjesnice ozva se Mihaljko.

Olesja sjedi mirno, ne rekavši slova, ali joj lišce sve više i više bljedne, slušajući djeda.

„Oj tada me pošteno izran'še. Kadno me kozaci oslobodili ne bijah više sposoban vojevati. Vratih se kući. Tu upoznah vaše roditelje, koji mi bijahu susjedi. Tebi Mihaljku bilo je tada dvije godine a ti Olesja bila si već veća, sedmo ti je proljeće zacvjetalo. Lijepo su živjeli. Al jao! Nahrupili Tatari. Što tu kazivati. Borili smo se junačno, al uzalud. Selo nam spališe, mnogo ljudi poubijaše, a mnogo u ropstvo odveli. Mene udariše nečim tvrdim po glavi i ja padoh, al ne umrijeh. U noći mi se povrati svijest. Pogledah oko sebe. Mjesec sja nada mom. Tišina. Oko mene leže trupi — lješine. Razdanilo se. Ustah i idući među njima nađoh tebe Mihaljko plačući kraj mrtve majke i oca.

I tvoji roditelji bijahu mrtvi, Olesjo, a tebe nađoh poslije u šumi Ne znam, kako si tamo došla. I to je sve." Starac ušuti. Olesja sjedi nepomično a iz očiju joj kanuše suze

„Hai, hai," rekne „ražalostih te moja golubice. Ne tugujte djeco! Vaši roditelji umriješe dobrom smrti. Svaki je čovjek dužan braniti svoj rodni kraj ne žaleći vlastitog života."

„Ne žaleći vlastitoga života!" opetova Olesa i zamisli se. Bila nedjelja. Olesja i Mihaljko spremali se poslije podne po jagode, a djed im kaže:

„Pazite djeco, da ne zađete u močvaru"!

„Ne bojte se djede! Znamo mi kuda!"

Uzeše košarice i pođoše, a djed ih dugo pratio svojim očima.

„Olesjo seko! Hajdemo tamo na onkraj šume!"

(Šuma, kojom im bilo ići bila je u srijedi tako močvarna, da se nije moglo skroz proći).

„Ali to je daleko!"

„Ništa zato, ali tamo ima mnogo jagoda," povrati Mihaljko.

„Dobro" kaže Olesja.

Pođoše uz veličanstvenu staru prašumu. Dobrano se već udaljiše od doma, kadno Mihaljko krikne.

„Gledaj, Olesjo, što je to!"

Olesja pogleda. Po djedovom pripovijedanju upozna u njima Tatare.

„Tatari! Dođoše i opet paliti i ubijati u Ukrajini." Tad povuče za sobom Mihaljka u grm. „Pst, Tatari!" Mihaljko zanijemi, taki ga strah obuze. Olesja motrila je iza grma, kako Tatari idu ravno u

šumu, a iz njihovih gesta vidje da traže put u selo. Jao! još malo i naći će ga. A onda... Selo će popaliti, ljude poubijati i djeda — Bože moj, treba im javiti. Kako to učiniti! Bože kako to učiniti!

Tatari sve se više približavali. Olesji srce bije od straha, a neprijatelj sve bliže i bliže. U tren prodrma ona Mihaljka:

„Brate, bježi kući, kaži djedu, da idu Tatari! Čuješ!"

Mihaljko satrven od straha pogleda Olesju.

„Bježi, ubit će nam djeda!"

„A ti?" upita dječak.

Olesja ga prodrma nek bježi i reče:

„Znam ja, što mi je činit. Bježi! Ne okljevaj!"

Mihaljko posluša, sabere sile i u bijeg.

Olesja osta sama. Još nekoliko trenutaka stajala je nepomično a lišce njeno pokrilo je bljedilo stijene. Nije se bojala. Iziđe iz grma i udari ići protivnim putem od sela, kao da i ne vidi Tatare! Ali oni joj se približili. Olesja zaviče i pobježe dalje. Nije dugo bježala, stigli je zasopljeni uz viku i krik. Jedan se približi do nje zapita nešto u njenom jeziku, al jedva ga Olesja razumjela.

„Čila djevojko! Čila djevojko! Ništa ti na žao učinit ne ćemo. Pokaži nam put na čistinu."

Olesja kaže: — Povest ću vas!

„Al ne luduj, ne boj se, ne bježi! Vidiš li?" Tatar izvadi iz pojasa handžar i bljesne pred njenim očima grozeći joj „Vidiš li to?"

„Vidim!"

Povede ih, ali sasma protivnim putom od sela. Išla je ravno u šumu tamo gdje bila pogibeljna močvara. Tatari je slijedili. Putem razmišljala: Je l' već Mihaljko kod kuće? Je li već kazao djedu?

Išla je tiho, malo naprijed pa se povratila, samo da odulji put, da produlji vrijeme. To razljuti Tatare, a onaj koji ju je nagovorio zaviče:

„Što pleteš? Vodi nas lijepo il... i pokaže handžar. Hrabra djevojka im odvrati: „Eto odmah smo na mjestu."

I vodila ih dalje. Šuma sve to gušća, ali Olesja dobro ju poznavala. Često je ona tamo brala gljive i jagode. Uska staza čvrste zemlje vodila je u močvaru. Za gustinom drveća močvare ne bje vidjeti. Olesja zaustavi se na koncu te staze. Bilo je tamno a šuma taka, da samo onaj, koj je šumu dobro poznavao mogao se povratit jer tlo bijaše odasvud močvarno. Tatarima šuma ne bje poznata.

„Zašto si stala? vodi!"

Olesja se okrenu k neprijatelju; na blijedom licu sjajile se njene tamne oči, kojim pogleda Tatare i reče

„Ne idem dalje!"

Tatar pristupi do nje zagrozi joj se iz nova, al ona se osmjehne, rekavši:

„Ne vodim vas dalje pa makar me ubijete. Neprijatelji! Zavela sam vas u šumu, iz koje se živi povratiti ne ćete!"

U taj mah zablisne oštrica pred njenim očima i bezbožni joj Tatar zarine u grudi smrtonosno oruđe.

Ona se sruši al ne bje još mrtva i poduprvši se rukom prozbori: „Svak je dužan branit svoj rodni kraj — znajte — neprijatelji!"

Njena glavica pade na grudi, a čista joj duša ostavi tijelo.

Tim časom Mihaljko dobježe kući i objavi da Tatari idu. Ljudi se ukloniše u šumu. Starac Danilo tražio je tuj Olesju. Kad im je ponestalo hrane, poslaše jednog momka da pogleda, kako je u selu. Taj se brzo vrati i reče, da je selo mirno i netaknuto. Ljudi se vratiše u sela misleći, da su ih Tatari minuli. Starac Danilko skupi nekoliko ljudi da potraže Olesju. Mihaljko ih privede do tog mjesta, gdje su se rastali našavši tragove neprijateljske, slijediše ih i sad razumješe sve.

Vidjeli su nekoliko tatarskih konja, kojim su glave virile iz mulja, al tatara nigdje ne bje. Potopili se. Danilko išao je naprijed. On prvi opazi Olesju. Ležala je mrtva s nožem u grudima. Sad vidješe ljudi da ih je ona svojim životom spasila. Načiniše od granja nosiljku i ponješe premilo tijelo kući.

Drugi je dan pohraniše. Njene drugarice nosile lijes. Obučena bje u bijelu haljinu, na glavi vijenac i činilo se, ko da s njenog lica odsjeva radost. Oj, mogla se radovati! — — —

Plačući sproveše je do hladnog groba, plačući zasipali je zemljom, plakao Danielo, plakali svi, staro i mlado.

Kadno baciše na humak zadnju grudu zemlje, podigne Danilko glavu. S ozbiljnim izražajem lica raširi ruke nad mogilom i reče: „Svak dužan je braniti vjeru i dom svoj, ne žaleći vlastiti život! Dao Bog svakome takovu smrt!"

Konference kršćanskim ženama.

O dostojanstvu kršćanske žene uopće.

DUPANLOUP.

SUPRUGA.

Možda će se gdjekoja među vama, moje gospođe, začuditi, da sam odabrao ovaj predmet. Predmet je važan i delikatan, zato sam ga odabrao, a ako se o tome ima govoriti, to nema boljega mjesta, nego ovdje, gdje su sakupljene kršćanske žene. Promatrajući naravno i svrhunaravno dostojanstvo kršćanske žene, moram reći, da slijedim nagnuće svog srca.

*

Želja je onih, kojima je povjerena briga za duše, da nađu takove, koje razumiju svoje dostojanstvo i shvaćaju uzvišenost i odličnost u službi Božjoj. Za čudo ne može se zatajiti, da se u svijetu i to svijetu kršćanskome, opaža i to sa tugom, da imade toliko polovičnih duša. Ne velim zlih, ali polovičnih. Polovične su duše u množini, a to je žalosno. Pitamo se često: ta zar ne ćemo susresti duše, koje shvaćaju dostojanstvo, velikodušnost i odličnost u tome, da služe Bogu? Čitajte sv. Franju Saleškoga, Bossuet-a, Fènelona, vidjet ćete, da se takav krik otima i njihovim srcima. A to bijaše u 16. stoljeću, kada je bilo toliko velikih svetaca; i u 17. kada življahu toliki veliki ljudi i događale se velike stvari. A šta da reknemo za današnje doba?

Velike duše! Tražimo ih, ali ih ne nalazimo, zovemo ih, one se ne odazivlju!

Kada sam već naumio da vam o ovome predmetu govorim, činim to nadajući se, da ću gdjekoju od vas oduševiti za velikodušnost i odličnost, usplamtiti u vama volju za velike stvari, ljubav za velike kršćanske krjeposti. Evo to je moja nada i težnja.

Zadnji smo puta promatrali dostojanstvo žene uopće, no rekao sam vam da ćemo ga promatrati u njegovim raznim naslovima (mećem ovu riječ u množinu!), kako ga je Bog odredio.

Danas ćemo promatrati prvi naslov: supruga. Promotrimo prije svega ljepotu bračne institucije, to veliko djelo Božansko, promotrimo svetost i uzvišenu čistoću, kojom ju je Bog ustanovio.

Sv. Pismo veli, nije dobro, da je čovjek sam. To je jasno. Ako promotrimo narav čovjeka tako bogatu, njegovu inteligenciju i srce, razumijemo, da nije mogao ostati na zemlji osamljen, kao kakav kralj u svojoj palači, a da ne može drugome biću saopćiti svoje misli i čuvstva, okružen samo stvorenjima nijemima bez duše i inteligencije. I kada gledamo na to biće, inače u mnogome veliko, ali tako očito nesavršeno, onda razumijemo, da mu je bilo potrebno biće, slično njemu, koje će nadopuniti njegove nesavršenosti, ispuniti samoću, koja ga okružuje. Tom je namjerom Bog, za misterioznoga sna Adamova, ili za njegove ekstaze, kako veli Bossuet, stvorio ovo drugo biće, i pokazao ga začuđenome Adamu. Zatim veli Adam u nadahnuću: Evo kosti od moje kosti i puti od moje puti. Čovjek će ostaviti oca i majku i slijediti će ženu, a oboje će biti jedno. I Bog u raju ih blagosivlje — benedixit illis. Osjećate li, uzvišenost i svetost sveze, blagoslovljene od Boga samoga u čistome raju, osjećate li međusobno poštivanje, koje uljeva božanski zakon.

Izgovarajući riječ: supruga, otkrivam tri stvari, kao tri zrake na čelu žene. Ove tri zrake vidim u svijetlu sv. Pisma, koje ih jasno pokazuje.

Supruga je drugarica, Socia, muževa u životu na zemlji.

Supruga je pomoćnica, Adjutorium, ta se riječ u sv. Pismu često opetuje.

Supruga je konačno savjetnica mužu, a ovaj naslov proizlazi iz gornjih dvaju.

Evo dakle tri velika dostojanstva, koje sadržaje naslov supruge, i takovo je određenje Božje u bračnoj instituciji. Svako od ovih triju dostojanstva nalaže posebnu dužnost, i posebnu krepost.

1. Kao drugarica muževa treba da je žena blagost njegova života: dakle neka bude blaga; ali jer je žena drugarica slična, ali podložna, treba poniznosti i poslušnosti.

2. Žena je pomoćnica muževa; treba dakle, da bude jaka. Pomoć se traži samo od jakoga. Treba dakle da bude jaka žena, o kojoj sam vam već toliko govorio.

3. Napokon žena je i savjetnica, dakle treba joj razbora, mudrosti i promišljanja.

Evo kreposti, koje odgovaraju ovim naslovima. Potanje ću vam ih razložiti, nadajući se, da ću vašim dušama otvoriti horizont svijetla i kreposti. Vaša osobna razmatranja nadopunit će moje riječi.

Vi ste drugarice muža, Sociae, veli sv. Pismo. Za četrdeset stoljeća bilo je to posve nepoznato na zemlji. Žena bila je drugarica muža, ali ponižena do skrajnosti, a bila bi to još i danas da nije došao Isus Krist. Trebalo je Utjelovljenja, Spasenja, Isusa Krista, jedne svete Djevice, Križa, da vas uzdigne, da uzdigne cijeli rod ljudski. Žena je drugarica muža, jer ju je Bog za to stvorio, da muž ne bude sam, i u toj namjeri uzeo ju od njega, da bude njemu slična: Adjutorium simile! Žena je drugarica, a ne ropkinja, on nije njezin gospodar, ni tiran, kako je to bivalo u starome poganstvu, i kako to nekršćanski narodi i danas smatraju. On je glava vaša, bez dvojbe, i Bog zahtijeva podložnost, ali podložnost prožetu ljubavi i respektom, koja za ženu i za muža sadržaje dužnosti i prava. Ova prava i dužnosti ustanovio je Isus Krist, Crkva ih naučava. Ovo sjedinjenje, ustanovljeno od Boga jest sveto, ono postoji samo među dvojicom i jest nerazrješivo. Što je Bog sjedinio, neka čovjek ne rastavlja. Sveto, jedinstveno, nerazrješivo ustanovio je Bog ženidbu, takovu ju je Krist obnovio, poslije kako je izgubila na svetosti tijekom vremena i po strasti ljudskoj. Obdržaje li se to sjedinjenje po ovim načelima, tada jest najčistija i najsigurnija sreća čovjeku.

Ali to ne ide samo od sebe, svaki treba svoj dio pridonesti, a žena osobito. Jest, da u tome sjedinjenju bude sva ona blagost, i čista sreća, kako ju Bog hoće, ima biti vaša misija, vaša dužnost i uspjeh vaše kreposti. Da izvršite ovu dužnost, treba vam krotkosti i dobrote, ništa opora, oštra, gorka ni zlobna, ne smije biti u vama, nije dosta samo kloniti se zloće, treba dobrote, velika je to

riječ i važna, ne varajte se, u toj jedinoj riječi sadržavaju se mnoge kreposti: dobrohotnost, odanost, odricanje, strpljivost, podnašanje, popustljivost, duh mira. Veli sveto Pismo, da je pravi užas, ako se nalazi zloba u srcu žene; a prispodobe svetih autora čine da nam zadršće srce: zla žena je lavica, — citiram riječ po samome tekstu. Strašan je značaj ohol, nadut i nagao. Čovjek je često slijep, krivo mnije o svome dostojanstvu, misli, da ovo ne može nikada utrnuti. Koja zabluda! Protivno pak slijediti jest velika umjetnost, velika snaga, velika krepost, jer zato treba vladati sam sa sobom, i naviknuti nadvladavati se — evo dakle kreposti. Pokušajte ju, moje gospođe, i mogu vam obećati, da ćete biti nagrađene. Kolike radosti rješava se čovjek, kada ne zna nikada popuštati! Koliko muka i nevolja zadaje si čovjek sam, ako sluša svoju oholost.

Rekli smo nadalje, da žena nije samo drugarica, nego i pomoćnica, Adjutorium; zato joj treba uz blagost i jakosti. Treba biti žena jaka. Zato i veli sv. Pismo riječi, koje sam vam već rastumačio: „Tko će naći ženu jaku? Ako ju nađe, srce njezina muža oslanja se na nju, kao na oslon blag i čvrst, — koji ne vara, koji ne uzmanjka, koji ne koleba, ona ga ne rastužuje nikada."

Sve, što sam vam rekao ne može se oprovrći. Muževi često misle, da mogu sve na ovome svijetu; varaju se, jakost njihova manja je, nego li oni to misle. Često, vrlo često treba im pomoć i oslon; u velikom bolu života, ne mogu biti bez pomoći i oslona. Da, često sam vidio muževe shrvane velikim nesrećama, a nasuprot, gotovo uvijek vidio sam ženu da hrabro stoji usred ruševina, usred najvećega bola svog srca.

God. 1848. nekoliko dana poslije revolucije sastao sam jednog svoga prijatelja, uništena političkim prevratima. Čini mi se, da ga još čujem, kako mi je, primivši me za ruku, suznim očima, nemogavši suspregnuti ganuće rekao: „Ah, prijatelju, nijesam nikada mogao pomisliti, što vrijedi prava, kršćanska žena u nesreći!" Njegova ga je žena uzdržala u ovim tužnim danima; on, malo da nije podlegao, ona ga je podignula.

Žena mora biti jakost muževa, ne samo u danima velikih bolova, već, što je možda teže, u svagdanjim nezgodama života. Svaki čas, uvijek neka muž nađe uza se blagi i čvrsti oslon budne drugarice svog života. Ali upamtite dobro ovo: ta jakost ne dolazi najedamput, treba ju prisvojiti, a zato je tako važno, moje gospođe, da vaše kćeri odgojite ozbiljno, a ne u mekoputnosti i taštini, u frivolnostima i ispraznostima svjetskima, jer tu ne ima ni jakosti ni kreposti, tu se ona gubi, a ne raste i jača.

Konačno, žena mora mužu biti savjetnica. Vrlo je nježno, što hoću sada da vam rečem. Velik broj kršćanskih žena vidim ovdje na okupu. Želio bih sada ovdje i vaše muževe vidjeti, pa bih vam

onda rekao: Vama ženama jest savjetovati; — njemu, glavi, odlučivati. Vi, savjetnice, treba uvijek nastojati da ga rasvijetlite. Velika je nesreća, ne biti zadovoljan s onime, što je Bog odredio. Žena čini krivo, ako odlučuje. Ona ne odgovara za odluku, samo za savjet. Muž je gospodar, glava, veli sv. Pavao; ali, ako on misli, da mu nije nuždan savjet, onda se vara, jer postaje nedostojan svijetla, koje mu može doći po vama. On zaboravlja, da mu je Bog dao ženu za pomoćnicu i savjetnicu.

Žalosno je pogledati toliko nesložnih brakova, toliko žena ojađenih i toliko muževa prezrenih; toliko žena zbunjenih i razljućenih, jer ih muž ne će da čuje. Vi mi kažete: „Ne će da me sluša!" — Govorite ipak, ali upotrebite zgodnu priliku, i recite što imate reći, osobito za spasenje njegove duše i vaše djece, za dobro upravljanje svog doma. To je vaša velika dužnost i misija, koje se ne možete odreći. Ima u vašoj naravi, kako ju je Bog stvorio neka nježnost, finoća, punoća, osobita blagost, koju ne smijete ostaviti, i koje često nema u muža. Na vama je, da sve to stavite u svoj savjet. Evo za to i jest vaš savjet uvijek dobar, samo ako se same ne date savjetovati od zlih savjetnica, kao što su: oholost, luksus i taština, nego u dobrih, a to su: nabožnost, molitva i služba Božja; dok ste prave kršćanske žene, govorite misaono, te dok znadete čuvati i njegovati u vama sposobnosti učiteljice, dobrog osjećaja i razbora. Onda ima u vašim načelima i savjetima duboke mudrosti, i ja cijenim sretnim onoga muža, koji prezire sve bijedne razloge, koji mu brane, da se okoristi svijetlom i savjetom žene, koju mu je Bog dao za drugaricu i oslon. Gotovo da je uvijek nesreća za njega prezreti savjet žene. Ma da i jest muž u mnogim stvarima upućeniji od žene, ipak se gotovo uvijek osvećuje ako zanemari tražiti u nje savjeta i paziti na to, kako ona stvar shvaća. Njezin sud dolazi često od dobra osjećaja, osobita takta, a to nijesu najmanji darovi, koje je vama dala Promisao.

Zvanje supruge sadržaje za ženu tri velika dostojanstva, tri velike dužnosti. Ovo ju čini drugaricom muževom, njegovim oslonom i njegovom savjetnicom. K ovima dužnostima spadaju i mnoge kreposti, koje su zrake vaše sjajne aureole: dobrota srca, jakost značaja, dobar osjećaj i pravednost. Znajte, da ove zrake dolaze ravno od Boga, one su kao odsjev božanskih savršenosti, jer Bog je dobrota, jakost i mudrost. Na ženi, supruzi kršćanskoj, utisnnta je slika Božja. Čuvajte svetom brigom ovu sliku i sličnost, ne ponizujte i ne uništite ju nikada. Stavite u vaše srce blago krotkosti, dobrohotnosti i dobrote; budite jake duše, značaja i kreposti, ne budite lakoumne, neradine, nepažljive, neozbiljne, već mudre i obzirne, budite uvijek na pomoć mužu u protivštinama i težinama života.

Tako ćete, moje gospoje, ispuniti svoju veliku i svetu misiju, ostati dostojne Boga i same sebe, te svojega svetoga zvanja, i biti uistinu, po onoj lijepoj riječi sv. Pisma, najdragocjenije blago, što ga je Bog na zemlji dao čovjeku. Prevela *Herma Kürschner.*

Socijalni rad u malome.

Crtica iz života.

Premda se u današnje doba trse u velike Crkva, država, razne udruge i društva, te pojedinci da poprave tužno socijalno stanje ljudskoga roda, pružajući mu potporu i milostinju, to sve ovo još ne dostaje, da posvema ublaži nevolje već je potrebno, da i svaki pojedinac u svome djelokrugu nastoji, da se skromno i neopaženo posveti djelima milosrđa, sjećajući se riječi dobroga Spasitelja: „Štogod učinite najmanjemu od moje braće u moje ime, meni ste učinili."

Tko je svojski prožet nabožnošću, naći će u životu mnogo i premnogo prilika, da djeluje na socijalnome polju, pa može sa zadovoljstvom motriti plod ovoga djelovanja. Za primjer navodim slijedeću istinitu i jednostavnu zgodu. Prije mnogo godina oboli moja služavka, a ja bijah primorana najmiti drugu, da mi pomaže u kućnome poslu dok moja ozdravi. Najavilo se više njih a ja odaberem mladu ženu oko 30 godina. Ona mi se prvi mah sviđala, pa ju zadržim. Naskoro opazih da sam dobro izabrala, jer moja dvorkinja bila je čista, poštena, brza u poslu i vrlo uslužna. Doduše ne običajem sa sluškinjama povjerljivije razgovarati, ako i jesam uvijek sa svima prijazna, ipak sam doznala nekoje njezine obiteljske prilike. — Među ostalima reče mi jednom, da je bila već dvorkinjom kod jedne obitelji, no ostavila je službu, jer joj se gospodari nijesu sviđali. Prenaporni rad i brige činilo se, bijahu uzrokom njezinoj nervoznosti. Poslije saznadoh, da se je rano — bilo joj je tek 19 godina — udala. Posao joj svaki ide od ruke samo mi se potužila, da joj kuhanje baš najbolje ne uspijeva, u tome baš nije spretna. Njezin muž, reče mi jednom, bijaše prije dosta lakouman, pa je izgubio svoje stalno, dobro namještenje, a i ona priznala mi je, potrošila dosta novaca uzalud, bez prave koristi, sada se moraju oba vrlo mučiti, da štogod zasluže, jer joj suprug živi od nadnice.

Iza nekoliko dana dođe ona vrlo nujna i žalosna na posao. Kad ju upitah za uzrok reče mi vrlo tužno, da joj muža već tri dana ne ima kući i da ne zna, gdje je i što je s njime. „On, doduše ne dolazi svaki dan kući, osobito o podne," reče ona „al tako dugo još nije izostao nikada." Ujedno reče, da joj on daje toliko novaca, što treba ža život, no ostalu zaslužbu potroši on sam za sebe. Drugo jutro ne dođe sirota na posao i ja mišljah, da uopće ne će više ni dolaziti. Poslije podne istoga dana dođe ona, no sva zbunjena i zdvojna te mi reče: „Pomislite, gospođo, što mi se dogodilo! Kad sam jučer došla kući, nađem nesretnog mog supruga ležeći bez svijesti na podu u stanu, a na stolu bočica s napisom „Lysol". Pomislila sam umah, da je nesretnik to pio, potrčim k redarstvu i umolim, da ga otpreme u bolnicu, možda bi mu ipak bilo moguće pomoći. Zato mi molim vas, oprostite što jutros nijesam u određeno doba došla na posao." Sirota mi se žena vrlo smilila, pa ju zadržah, premda pomislih, da bi u takovim prilikama možda bilo bolje, da ju uopće nijesam najmila. Iza nekog vremena vrati se nesretnik zdrav kući i pođe opet na rad. Upitam ju za uzrok te nesreće a ona mi reče, da pravo ni sama ne zna. Oni življahu po njezinoj izjavi dobro, imali su dvoje djece, sinčića od 9 i kćerku od 7 godina. Ta bijaše miljenica očeva. Kada bi ju uzeo na krilo, a ona ga svojim ručicama milovala, potekoše mu često suze niz obraze. On nije više toliko pio, samo često nije dolazio o podne kući. Što bi tome moglo biti uzrokom toga sirotica žena nije znala. — Budući taj dan još nije jela, dadem joj jesti, a ona uzdahne i reče: „Kako ugodno i krjepko miriše vaš ručak!" Po svemu, što sam od te bijednice čula, zaključila sam, da u njezinom kućanstvu gdješto ne mora biti onako, kako bi trebalo da bude, te ju stanem pomalo ispitivati, a da ona to i opazila nije. Odmah posumnjam, da je neznanje kuhanja valjda uzrokom toga nezadovoljstva. Ona bijaše vrlo iskrena, te mi u svojoj prostodušnosti reče: „Događa se često, da po dva puta na dan, o podne i u večer skuham nešto krumpira, kupim kobasicu, pa dodam nešto luka sa sirčetom i reknem da si muž i djeca u to umaču svoj krupir. Imadem li malo više vremena, tada skuham čorbu od krumpira ili graha, pa načinim začin od četvrt funte masti, jer ne imam mesa. No moj muž nije time zadovoljan, već bi rado što boljega pojeo."

Pomislim na to: „U tom grmu zec leži," kako veli narodna poslovica, te odlučih, budući bijaše upravo doba pred Božićem, da ću joj kao dar uz druge malenkosti pokloniti i knjigu koja sadržava propise za pripravljanje zdrave i jeftine hrane, i druge zgodne pouke, za kućanstvo. Kad sam jednoga dana kuhala kupus, reče mi ona, kako je taj kupus lijep i tečan; kada ga je ona prije nekoliko dana kuhala, bio je sasvim crn i bez teka, a njezin muž se tako razljutio, da ga je hotio baciti o zid, jer nije bio za jelo. Uvidjela sam da ga je kuhala u željeznom loncu, zato i nije valjao. „Nikako mi ne ide od ruke kuhanje," priznade mi ona, „jer to nisam učila." Ja ju odmah uputih, kako može na laki i jednostavni način prirediti zdrava i krepka jela, a ona me rado posluša i učini po mojem savjetu. Drugi dan

reče mi vesela, kako su njezina djeca, kad su došla jučer iz škole veselo klicala: „O majko, majčice, kako lijepo danas kod nas miriše u kuhinji," a suprug joj reče za pripravljeno jelo: „To je i moja majka uvijek kuhala." Drugi joj put opet reče, kad mu je ručak bio slastan: „To možeš još više puta kuhati."

Slijedeće subote donio je suprug po prvi put dva velika hljeba raženoga kruha kući, valjada da joj svoje zadovoljstvo pokaže, premda ih je morao dva sata daleko nositi. To mi pripovijedaše sva sretna i zadovoljna riječima: „Neznam ni sama, što to imade značiti, takova šta nije se kod nas jošte dogodilo." To me razveseli, pa joj napišem još nekoliko prepisa (recepta) kako se pripravljaju tečne čorbe, jela od mesa i razne jestvine, koje je ona redomice pokušavala pripravljati i koje joj na muževo zadovoljstvo i dobro uspjevale.

Zbude se jednom, da joj muž pomagao kod pripravljanja ručka; on joj naime čitao propis za neko jelo, pa joj redomice nabrajao, što sve treba za to jelo, a ono joj vrlo dobro pođe za rukom. U radne dane njezin muž obično nije o podne dolazio na ručak radi predalekoga puta, za to mu ona za večeru pripravljala svaki dan kakovo krepko jelo. Jedno veče načinila je po mojoj uputi večeru. Kad muž opazi na stolu to ukusno jelo reče, da to ona valjda nije sama pripravila, na što mu ona ponosno odvrati, ta tko bi drugi bio mjesto nje kuhao. Od to doba nije joj muž više išao u gostionu večerati, donosio je svake subote po dva velika hljeba, a uz to i drugih potrepština za kuću kao šećera, suhog voća, i drugo. Jednom htjela je načiniti za večeru rižu, te pristavi na vatru prije nego je pošla do nas, na svoj posao, pa naloži dosta ugljena, da joj vatra ne ugasne. No kad se vratila kući, nađe rižu svu sprženu, crnu kao ugljen, te morade dati mužu i djeci umjesto toga kavu za večeru. Opet mi se pruži zgoda, da joj reknem, kako bi bilo dosta vremena i u večer kad se vrati s posla, da pripravlja rižu, buduć ona baš ne treba tako dugo da se smekša samo valja paziti da se ne pripali, a mogla je uz to prištediti drva i ugljena. Tom mi zgodom pripovijedi, da je ostala kano mala djevojčica siroče bez roditelja. Čim je svršila pučku školu dadoše ju odmah u službu, gdje je morala samo prati i ribati, te obične poslove obavljati.

Neki dan pružila mi se nenadano prilika, te moradoh poći u njezin stan. Zadivila sam se čistoći i redu, koji sam tamo našla; samo mi se dvoje nije sviđalo. Opazih da je strop u sobi gdje spavahu vrlo vlažan, a uz to nisam u stanu vidjela nijedne svete slike, premda je visjelo više drugih slika po zidovima. Umah ju upozorim kako je ta vlaga na stropu u spavaćoj sobi zdravlju škodljiva, ona mi odvrati, da je već često molila kućegospodara, da dade popraviti krov, nu sve bez uspjeha. Ja joj reknem, da se takove stvari onda mogu prijaviti kod poglavarstvene oblasti, a gle, poslije njezine prijave

došao je pokrivač krova, da umetne nove crijepove. — Imala sam kod kuće nekoliko svetih slika, koje, premda ne bijahu nove, predstavljahu ipak lijepe zgode iz života dobrog Spasitelja, Blažene Djevice Marije i Svetaca; mi ih nijesmo trebali, zato ih poklonim dobroj ženi uz savjet, da njezina dječica svoje jutarnje i večernje molitve pred tim slikama marljivo obavljaju. Na to mi ona opet reče: „I moja dobra othraniteljica piše mi u svakom listu: „Margareto, ne zaboravi nikad na sv. molitvu!" „Svake nedjelje i blagdana," reče žena opet „idem, rano k sveti misi, nu moj muž ne ide. Kad zvoni u crkvu k velikoj Službi Božjoj, opominje doduše djecu, da se požure, da ne zakasne u crkvu, al on sam ni na umiljate prošnje svoje ljubimice kćerke ne će da pođe s njima, premda su njegova živuća majka i braća vrlo pobožni ljudi." Ja se čvrsto nadah, da će pogled na svete slike s vremenom u duši toga siromašnoga čovjeka probuditi pobožne misli i dovesti ga natrag k dragome Bogu. Jedamput potuži mi se sirota majka opet, da joj djeca kad ne ima školske obuke, najvole biti na ulici, da se pozabave i igraju s drugom djecom. Brzo potražim kup sličica iz raznih časopisa, pripovijesne knjižice i slične malenkosti te joj sve zajedno dadem, da tim pozabavi svoju djecu. I uistinu djeca se tome vrlo poveselila i često po nedjeljama i blagdanima igrahu i zabavljahu se tim.

Često puta uputih ju, kako i gdje može što jeftinije i bolje nabaviti kao živež, tako i odijelo. Ujedno ju poučih, kako može staro, nešto trošno odijelo za djecu prepraviti i prekrojiti, da opet bude od koristi. Razne dobre časopise i knjige, koje su u mojoj kući već pročitali, poklanjala sam njoj, a njezina ih djeca s najvećim veselje čitahu, te mi ona ne mogaše biti dosta zahvalna za tu lijepu zabavu, a kako mi jednom reče, da je i njezin muž rado s djecom sve to čitao. Često joj puta dadoh i upute, kako imade postupati sa svojom obitelji.

Kad ju otpustih iz službe, zahvali mi se najsrdačnije za dobre nauke, koje joj dadoh i reče, da priznaje s najvećom zahvalnošću, da je mnogo dobra i korisna od mene naučila. Od onoga doba prošlo je već prilično vremena; no kad god susretnem tu ženu, pozdravlja me najzahvalnijim pogledom. — Poslije saznadoh, da je njezin obiteljski život sada vrlo sretan. Često već vidjeh ju po nedjeljama sa svojim mužem i djecom u crkvi kod sv. mise, a i na šetnju išli su svi zajedno. Gotovo svaki put obradovah se skromno i ćutim veliku radost kad pomislim, da sam i ja nešto pridonijela sreći ove uboge obitelji svojim socialnim radom u malome.

Dao dragi Bog da ta obitelj ustraje na tome putu!

O. M.

U sutonu.

Kad lagani zefir lišće njiše,
Njišuć njime ljupko poigrava,
Mali slavuj na grani biljiše,
Biserni mu glasić podrhtava,
Tad se javlja
Nju pozdravlja
Gospu moju, zvukom iz daljina,
Ljupko zvono najslađih milina.

Njoj molitvu tada u sutonu
Izrekla sam suzom popraćenu,
Izručila srce, dušu bônu.
Ali u tom za me sretnom trenu,
Iz visine
U dubine
Duše moje, kaplja rose pade,
Melem sipljuć, da mi blaži jade.

O najdraža, najmilija mati!
Vijek ti rado šaljem molbu svoju,
Al' u suton nekako me prati
Misô jošte, kad slavuji poju,
Da mi s njima
Malenima
Molitvica slađa, srdačnija,
Da ljubav veći žar izbija.

Ti si dobra blaga, milostiva,
Najviše te iza Boga ljubim,
O tebi mi duša misli, sniva,
Strepim, samo da te ne izgubim.
Mati medna
Ja sam žedna
Da te gledam, da si uzvišena.
Kad će, kad li doći ta vremena?

* * *

Misô moja, kuda li mi ode? . . .
Gle, i slavuj umuknuo veće.
Kud mi misô k Lijepoj gore ode,
Tud i slavuj pjesmom dragom kreće,
Jer oboje
Pjesmu poje
Pa nas majka rado sluša, gleda,
A Njen pogled — slađi je od meda . . .

Sa posm'jehom na usnama Ona,
Otajstvena kraljica anđela,
Nju mi slavi cijela vasiona,
Aj lijepa je kao zora bijela!
Kao ruža
Miris pruža,
Da nam blaži grudi izmorene,
Da nam ljubav nikad ne uvene.

* * *

Nije sumrak više nije, nije,
Mrak je dubok zvijezda malih eno,
Obzorjem se crna nojca vije.
Ja ostavih drago mjesto gdje no
Slavuj pjevô
Tebi Djevo.
San mi pao na umorno tijelo
Ti nada mnom bdiješ — znam zacijelo . . .

Miroslava.

Šutnja.

Da imaš srčanosti, ostaviti prostranu cestu, onda bi našao tihani putić, koji će te dovesti do cilja „ljepote mira“ — putić ovaj zove se — samoća — šutnja.

Fridrik Leopold Stollberg reče jednoć, da je potrebno neko stalno duševno zdravlje, e da se može obljubiti samoća; a ova je opet sredstvo, da se ono zadobije. Tko nije već sam osjetio, što neki umnik tvrdi: Bučni život ne zaslužuje ni ime života, jer tek kad usne šute, duša počinje za pravo raditi. On nazivlje šutnju anđelom istine, a ima pravo, jer u šutnji počivaju sjetila, kojih govor nas tako često zavara i smuti.

Duša sama radi razmišljajući i tako napokon možeš da se oslobodiš tvarnosti te možeš od bitnosti stvari da odstraniš, što je slučajno spoljašno. Tisuće ličnosti posjeti te onda, a da u zbilji nijesu nazočne, minule godine se vraćaju, a zastirajuća magla spoljašnosti pada sa svega: mora da se ukloni od pobjedonosnih zraka istine.

Jedan samostan, u kojemu se održava šutnja proizvodi velikih stvari, jer tko umije, da pravo šuti, taj znade veoma mnogo. Riječ što ju sačuvamo često mnogo proizvodi.

Hoćeš li, da se uvjeriš, da li je netko tvoga prijateljstva, tvoje ljubavi dostojan? Prokušaj ga u uzajamnoj šutnji, jer kao zlato i srebro u bistroj vodi, tako se važe duša u šutnji. Površni duh ničega se toliko ne žaca, koliko udubiti se u vlastitu dušu. Zato ne može

nikad da pravo shvati stvari svijeta, jer samo kad je jezero mirno, do u najdublje dubine, odrazuje se u njem jasno tamna modrina neba, svježa zelen livade.

Bujna simbolika božanske komedije od Dantea pokazuje nam vidioca Ivana, kako slijedi tajanstvena pobjedna kola, doduše spavajući, ali zamišljenim obrazom. On je u samoći, koja od vanjskoga života dijeli kao san, čudesna viđenja gledao, — Ako i nije govor dan zato, da misli sakriva, to je ipak istinito, da mnogo riječi duh kao istroši i tko je prinuždén mnogo da iz sebe daje, taj mora, ne će li da postane prazan i siromašan ujedno mnogo da u sebe prima. To se pak čini u časovima samoće, bilo u prirodi, koja svečanom veličinom svojom uči ozbiljnost i dostojanstvo, bilo u malenom krugu vlastitoga doma.

Franjo Saleški kaže: „Tražio sam svuda počinka i napokon ga nađoh s knjigom u ruci u jednom tijesnom kutiću."

Svijet treba junake duha. No takovi junaci postaju samo oni, koji svoju unutarnjost umiju čuvati, ograđujući ju čvrsto zaštitnim zidom i tamo ostanu samotni. Svi muževi, koji si velike ciljeve stavili, i koji su ih postigli, bijahu muževi šutnje. Nijesu mnogo zborili, ali to više mislili i tvorili.

Za Dantea, najvećega pjesnika svojeg doba čiji um i mašta kao da su pronikli nebo i zemlju, pripovijeda se, da su ga nerado pozivali na slavlja, jer bijaše šutljiv i slab zabavljač.

Mihael Angelo veli o sebi: „Časovi društvenosti bili su najturobniji u mojem životu;" a Emerson primjećuje: „Nema otoka, što ga je Kristof Kolumbo otkrio, koji bi samotniji bio, nego je bio ovaj muž među ljudima.

Ignacije Lojolski učvrstio je vatrenu dušu svoju u dugoj samoći a u remek djelu svojem — duhovnim vježbama — označio je samoću za temelj svakoga duhovnoga napretka. Gorostasni duh njegov djeljuje jošte iza stoljeća, još oduševljava legije mladića za život, žrtve, što umije cijelom svijetu protivnika odolijevati.

I drugi veliki muževi, kao n. pr. veliki vojskovođa Moltke, ljubili su samoću i to tako strogo kao i redovnici. O njemu se značajno veli, da je umio u jedanaest jezika šutiti.

Samoća je hrana duši, ona je duši blagi san, koji ju krijepi na vedar život, ona je dobra ozbiljna prijateljica. Tko umije pravo tražiti, skoro će u — blaženoj samoći — naći blaženost samoće.

Siromašne su riječi, ali je bogata, veoma bogata šutnja. Samo ako je u tebe srčanosti, da ostaviš široku bučnu cestu, onda ćeš naći skromni putić, koji će te voditi do ljepote mira. — Uči stoga šutjeti! Uči postiti u šutnji! Naša mladež toliko se sili, da govori, tuđe zaključke besvjesno ponavlja, ali u misli i u riječima u velike je neobuzdana. Od brbljavih mladića postat će slabi ljudi, od mladića koji znadu šutjeti, koji misle i razmišljaju, bit će jednoć pravi značajni ljudi.

Zdravstvo.

O hrani za nervozne. Nervoznost je najčešća bolest našega doba. Među sredstvima za suzbijanje nervoznosti najvažnija je hrana. — Moderno liječništvo stoji na principu, da će u najviše slučajeva bolesnik, kojemu se uslijed duševne prenapetosti ili kroz prekomjerne užitke živci oslabili ojačati, ako se tako hrani, da mu živci budu obaviti salom. Budući pak da mnogi ljudi nikako ne mogu odebljati nastoji se hranom dovesti ugljene hidrate. To je spoj ugljika sa vodikom, koji se u prirodi nalazi često navlastito u žitaricama, krumpiru i povrću. — Time je već rečeno, kakovom hranom valja da se hrane nervozni. — No ljudi, koji se prije mnogo hranili mesom ne smiju se najednom hraniti isključivo povrćem i tjesteninom, već valja da je prijelaz postupan, ali dosljedan. Ljudski bo organizam uopće ne podnosi radikalnih promjena bez štetnih posljedica, a kud i kamo manje podnaša ga organizam nervoznih osoba.

Što je rečeno za hranu vrijedi i za mirodije. Prestanu li se najednom iste rabiti, tužiti će se bolesnik, da mu hrana ne prija — probava će mu biti slabija a po tom cijelo stanje bolesnika nepovoljnije. Ocat se podnipošto ne smije rabiti, jer rastvara ugljene hidrate. — Mjesto octa može se kod svih jela rabiti sok od limuna.

Osobito se preporučaju ribe, jer je njihovo meso ne samo lako probavljivo, nego i sadržaju fosfora koji u funkciji moždana igra još dosta neobjasnivu ulogu. I sočivo kao: grah, grašak i leća sadržavaju prilično mnogo fosfora. Budući je sočivo teško probavno to ga smiju jesti samo bolesnici, kojima je probava dobra, a i to samo o podne, a nipošto na večer. No veoma se lako probavlja sočivo, koje se mehko kuha i kroz sito procijedi (puré). Ovako se uklanja ljuska, koja se teško probavlja i čovjeka naduva. — Od voća se preporuča osobito u jeseni grožđe, jabuke, kruške, šljive, orasi, bademi itd.

Mjesto zrnate kave neka se pije sladova kava. Ako ju pak bolesnik ne bi podnosio, neka se pije kao primjesa zrnatoj kavi. — Čaj neka bude slab i neka se pije s mlijekom, podnipošto pak s rumom ili konjakom. — Alkoholnih pića valja se osobito ukloniti. K. P.

Kućanstvo.

Čuvanje voća preko zime. Voće koje kanimo sačuvati preko zime, mora biti pomno otrgnuto jer voće, koje se trese sa stabla, ne može se sačuvati. Za čuvanje odabire se dobra suha pivnica, u koju se postave police. Po ovima se policama prostre debeli papir, a na nj se pomeću jabuke i kruške tako, da su im šiljci gore okrenuti i da je jedna od druge ponešto odijeljena. Od vremena do vremena moraju se kruške ili jabuke pregledati, nagnjile odstraniti i papir izmijeniti. — Seljaci oko Karlovca spremaju jabuke kao repu ili krumpir u tako zvane trape, to jest zakopaju ih u zemlju, i tako se dobro uščuvaju do proljeća. Grožđe se drži neko vrijeme dobro, ako se držci (peteljke) zakapaju pečatnim ili običnim voskom, pa grozdovi objese na suho zračno mjesto.

Kako se čuvaju drvene stvari od pljesnivoće. Mnoge drvene stvari i posude moraju se preko zime spremiti u podrum, — gdje je dosta vlažno pa pljesnive i tako se kvare. Tomu se može predusresti na ovaj način. — Na toplom štednjaku, nipošto na plamenu, otopi se oprezno 2 dijela lanenoga firnisa i 3 dijela kolofonija i tom se još toplom sastojinom naliči dobro očišćene i suhe stvari. To jednostavno sredstvo pre-

vuće drvo sjajnom i trajnom prevlakom koja ne propušta vlage, te tim postaju stvari trajnije i ljepšega izgleda.

Sušenje gliva. Gljive koje želimo sušiti treba da su mlade svježe i da nijesu crvljive. — Velike gljive, koje nijesu dobre da se svježe jedu nijesu ni za sušenje. Vrganje, pečurke i slične gljive očiste se, ali prati se ne smiju, lisnato prorežu i na bijelom papiru suše na zraku u hladu. Na suncu ih ne valja sušiti jer gube na mirisu. Za kišovitih dana mogu se sušiti i na toplom štednjaku ili se metnu na lim na papir pa se tako suše u posve slabo otopljenoj pečenjarki (Bratröhre). Osušene gljive čuvaju se u pletenoj vrećici objješene na suhom mjestu.

Za čuvanje čaja dobre su limene i kositrene spreme, ali se u njih mora prije uliti kuhanoga čaja te pustiti da se tekućina ohladi, pa će tako posuda dobiti miris po čaju. Ne valja stavljati čaj zamotan naprosto u papiru u ormar gdje imade drugih stvari, koje imadu jak miris.

Jajima se oduzme neugodan miris po vlažnoj slami ili sječki, ako se stave u hladnu vodu, te u njoj stoje 5—9 sati. Za to vrijeme mora se voda nekoliko puta mijenjati. Po tom se jaja osuše i spreme. K. P.

Književnost.*

Katolički pučki katekizam, pedagoški i savremeno izrađen. Napisao prof. Franjo Spirago. Po šestom izdanju preveo Stjepan Butura, upravitelj u bolnici milosrdnih sestara. Drugi dio: Nauka o ćudoređu. Cijena 2 K., poštom 30 fil. više. U Zagrebu. 1912. Tisak »Hrvatskog katoličkog tiskovnog društva.«

Kako smo našim cijenjenim čitateljima preporučili prvi dio tog znamenitog djela, koji govori o vjeri, tako preporučujemo i ovaj drugi dio o ćudoređu. Zaisto trebalo bi da katolici u Hrvatskoj bolje poznadu svoju vjeru, i to, to više, što su obrazovaniji. Zato će im ovaj drugi dio kao i prvi izvrsno poslužiti, a naručuju se kod prevodioca: Stjepan Butura, Zagreb, bolnica milosrdnih sestara.

„Divino afflatu,“ apostolska konstitucija u novom rasporedu psaltira u rimskom brevijaru. Preveo i protumačio s uputom, kako se moli brevijar po novom rasporedu, i s inim dodacima iz najnovijih odredaba svete Stolice popratio dr. Josip Pazman, kr. sveučilišni profesor. U Zagrebu, 1912. Tiskara »Hrvatskog katoličkog tiskovnog društva.« Cijena 1 K 50 fil. poštom 30 fil. više. Mi tu brošuru onima, kojima je namijenjena t. j. svećenicima preporučujemo.

Kraljici Hrvata: Fra Nedjeljko Dugonjić-Vrhovčić, 1912. Cijena 60, s poštom 70 fil. Preporučamo.

Almanak Gospe Lurdske, priredili oo. Kapucini, Rijeka. Lijepi ovaj Almanak zaslužuje da ga nabavi svaka kršćanska kuća, za to ga toplo preporučamo.

* Molimo one, koi si naruče knjigu, na koju ih naš list potaknuo, neka to navedu kod narudžbe.

DOPISNICA UREDNIŠTVA.

Vladimira i Branislava. Radnje primismo. Sujet dviju radnja odviše je već poznat. Jedna mala crtica svidja nam se osobito. Sjetite se nas još koji puta! Srdačno pozdravlje!

I—n P—aj, Ljubljana. Ne možemo uvrstiti ovako, valjalo bi preraditi. Ako ste to voljni učiniti, javite nam, da Vam reknemo, kako i zašto se dotična biografija ima preraditi. Pozdravlje!

Platili list „ZA VJERU I DOM“:

Za god. 1912. ili za god. koja je uz ime otisnuta.

Dr. Marcelić, biskup, Dubrovnik, K 3·—; Sestre milosrdnice, Banjaluka, K 40·—; Vidmar Josipa, Senj, K 3·—; Rivosechi Silvija, Tribalj, K 3·—; obitelj Corner, Ercegnovi, K 3·—; Raguž Jela; Inotski K 3·—; Felbinger Ema, Belec, K 3·—; Barić Margareta, Karlovac, K 3·—; Hlebec Roza, Štitar, K 3·—; Magud Stanislava, Gruda, K 3·—; Sova Ljubica, Zagreb, K 2·—; Tomay Marija, Zagreb, K 2.—; Dr. Čukac, profesor, Zagreb, K 3·—; Čebušnik Josip, Zagreb, K 6 (i za 1911.), Kornfeind Eugen, Zagreb, K 3·—; Dr. Peček, Zagreb, K 6·— (i za 1911.); Dr. Gavranić Mirko, Zagreb, K 3·—; Dr. Lončarić Josip, Zagreb, K 3·—; Signjar Otilija, Zagreb, K 3·—; Prinz Fany, Zagreb, K 6·— (i za 1911.); Maraković Vjera, Zagreb, K 3·—; Dr. Rudolf Horvat, Zagreb, K 6·— (i za 1911); Brozović Anka, Zagreb, K 3·—; Posilović Ružica, Zagreb. K 6·— (i za 1911.); pl. Pisačić Ivka, Zagreb, K 3·—; Grahor Stjepan, Zagreb, K 6·— (i za 1911.); Jeršič Justina, Zagreb, K 6·— (i za 1911.); Srkulj Judita, Zagreb, K 6·— (i za 1911.); Tkalčić Franjica, Zagreb, K 3·—; Mrzljak Petar, Zagreb, K 6·— (i za 1911.); Dr. Nyaradi N., Zagreb, K 3·—; Horvat Anka, Zagreb, K 6·— (i za 1911.); Dr. Bauer Ante, nadbiskup-koadjutor Zagreb, K 3·—; Barta Katarina, Zagreb, K 3·—; Ključec Katarina, Zagreb, K 6·— (i za 1911.); Cvetišić Klotilda, Zagreb, K 6·—; (i za 1911.); Andrašević Zinka, Zagreb, K 3·—; Tarabochia Marija, Zagreb, K 6·— (i za 1911.); pl. Jellačić Stjepana, Zagreb, K 3·—; Marjanović Jelka, Zagreb, K 3·—; Učenička knjižnica žen. liceja, Zagreb, K 3·—; Skala Apolonija (Božena), Buzet, K 3·—; Vidaković Marija, Babinagreda, K 9·— (i za 1910. i 1911.); Tomešić Tereza, Sikirevci, K 3·—; Sečen Josip, Doboj, K 3·— Čivić Katica, Vrpolje, K 3·—; Latković Marija, Ogulin, K 3·—; Medved Ljubica, Tršće, K 3·—; Maletić Anka, Sesvete podrav., K 3·—; Agneza Prebeg, Ruma, K 3·—; Hofman Ljubica, sv. Jana, K 3·—; Šram Melanija, Radatovići K 3·—; Lugarić Marija, Virovitica, K 3·—; Kosić Franciska, Kašina, K 6·— (i za 1911); Senc Mijo, dekan i župnik, Babinagreda, K3·—; Cvjetič Katica, Brčka. K 4·—; Felicinovčič Josip, Zadar. K 2·—; pl. Filipovič Slavica, Slav. Šamac, K 3·—; Bruneta Anka, sv. Petar, K 3·—; Vlahovič Eleonora, Senj, K 3·—; Videtić Štefica, Jaska, K 3·—; Keutra Marija, Sirnišće, K 3·—; o. Vinko Sisarić. Sinj, K 3·—; župnik Domladovac Mijo, Oehio Qwungstown, K 5·—; Stazić Mira, Zagreb, K 3·—; Lanovič Josip, Stupnik Hrvat. K 3·—; Dančuo Anka, Pokupsko; K 3·—; Kovačev Anka, Kalinovac, K 3·—; Gašić Marija, Zrin, K 6·— (i za 1911); Radović Jakovljeva Marica, Potomje K 2·—; Goga Stanka, Dubrovnik, K 2·—; Miolin Anka, Dubrovnik, K 2·—; Schlitter Ana, Nuštar, K 3·—; rev. A. Žuvick, rektor, Church Steelton, K 5·—; Beovič Vinka Vickova, Supetar, K 3·—; Kalašić Vanda, Budva, K 2·—; Topolčić Agneza, Severin, K 3·—; Erdelac Paula, Kutina K 3·—; Bračić Tona, Varoš — Šibenik, K 3·—;

„Svjetovni nazor“.

Napisao Bogoljub Strižić. Cijena je brošuri za đaštvo 30 filira, a za odrasle 1 K. U toj brošurici raspredaju se temeljna pitanja po čovjeka: Dva svjetovna nazora, životna pitanja, o postanku čovjeka, čovjek i životinja, svemir, tko je kao Bog, čovjek prema Bogu i svemiru, čemu život, čemu svemir, čemu čovjek? svrha čovjeka, čovjek teži nužno za savršenom srećom, čovjek ne može biti potpuno srećan na ovoj zemlji, potpuna sreća čeka čovjeka na drugome svijetu, čovjek i vjera, završetak. Ta se brošura naručuje kod samoga pisca: Zagreb, Samostan milosrdnica.

Katolikinjo Hrvatice!

Časna dužnost Tvoja jest da nagovoriš i druge, neka se pretplate na ovaj naš list: „ZA VJERU I DOM“. Tako i Ti postaješ suradnica, koja širi ideju naše ženske organizacije na uzvišenim katoličkim načelima. Kad Ti tko obeća, da će držati list, tad javi ime njegovo:

Upravi lista „ZA VJERU I DOM“,
= Zagreb, Kačićeva ulica 11. =

Uprava i otpravništvo lista:

Anka Kovačić, učiteljica, Zagreb,
Kačićeva ulica br. 11.

kamo se neka šalju pretplate za list i eventualne reklamacije.

Rukopisi imadu se slati na ovu adresu:

Herma Kürschner, učiteljica, Zagreb,
Jurišićeva ulica br. 30.

Rukopisi se ne vraćaju.